

Suomen Laikajärjestö ry

ITÄSIPERIANLAIKAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2026-2030

Hyväksytty yhdistyksen hallituksessa

[Päivämäärä]

Hyväksytty yhdistyksen vuosikokouksessa

[Päivämäärä]

Hyväksytty Suomen Kennelliitossa

[Päivämäärä]

Sisällys

1.	YHTEENVETO.....	3
2.	RODUN TAUSTA **	4
3.	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	6
4.	RODUN NYKYTILANNE	8
4.1	Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	8
4.1.1	Populaation rakenne ja sukusiitos	8
4.1.2	Jalostuspohja ja tehollinen populaatio	10
4.1.3	Rodun populaatio muissa maissa.....	14
4.1.4	Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	14
4.2	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	15
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta 15	
4.2.2	Jakautuminen näyttely- ja käyttölinjoihin	16
4.2.3	PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen tai käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaus tai kuvaus	16
4.2.4	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	16
4.2.5	Käyttö- ja koeominaisuudet.....	17
4.2.6	Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	19
4.2.7	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	20
4.3	Terveys ja lisääntyminen	20
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	21
4.3.2	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	21
4.3.3	Yleisimmät kuolinsyyt	30
4.3.4	Lisääntyminen	31
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	31
4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	32
4.4	Ulkomuoto	32
4.4.1	Rotumääritelmä	32
4.4.2	Näyttelyt ja jalostuskatselmuksset.....	37
4.4.3	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	38
4.4.4	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	38
5.	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	39
5.1	Käytetyimpien jalostuskoirien taso	39

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	41
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	44
6.1 Jalostuksen tavoitteet 2026–2030	44
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	45
6.3 Terveysriskilaskuri/itäsiperianlaikojen terveystietokanta	47
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen	48
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	49
LÄHTEET	51

1. YHTEENVETO

Itäsiperianlaikojen jalostuksen tavoiteohjelma on päivitetty kokonaisuudessaan Kennelliiton ohjeen mukaan. Ohjelmaan on päivitetty paitsi teoretietoa myös rodun nykytilanteesta kertovia tilastotietoja. Rodun tausta ja rodun tulo Suomeen on kopioitu aikaisempien tavoiteohjelmien pohjalta – historia ei muutu vuosien varrella. Myös muissa osioissa on huomioitu aikaisempien tavoiteohjelmien sisältö.

Tavoiteohjelmassa käsitellään rodun nykytilannetta tilastojen valossa. Tilastojen analysointia on tehty paitsi itälaikajaoston toimesta, myös rotujärjestön hallituksen jäsenistön kanssa yhteistyössä. Näiden pohjalta on luotu tavoitteet suomalaisen itäsiperianlaikan jalostustyölle vuosille 2026–2035 – ohjelmaa päivitetään tarvittavilta osilta seuraavan kerran vuonna 2030 Suomen Kennelliiton ohjeen mukaan.

Itäsiperianlaika on tasapainoinen ja energinen metsästyskoira, joka on suuntautunut usealle eri riistalajille. Nykyisin rotua käytetään Suomessa enimmäkseen suurriistan metsästykseseen, vaikka rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on suuntautunut myös pienemmän riistan metsästykseseen. Moniriistaisuus on itäsiperianlaikojen vahvuus.

Yhdeksi päätavoitteeksi seuraaville vuosille nousee itäsiperianlaikojen jalostuspohjan ja sen geeniperimän monimuotoisuuden ylläpitäminen sekä vahvistaminen. Siihen oman haasteensa ja ”pullonkaulan” tuo rodun alkuperämaassa, Venäjällä, tällä hetkellä oleva sotatila. Se on hankaloittanut, jopa estänyt, tuontikoirien tuonnin Suomeen alkuperämaasta. Olemassa oleva jalostus- ja geenipohja tulee säilyttää ja käyttää entistä tehokkaammin hyödyksi, koska niin sanottuja vieraita geenejä Suomeen on tällä hetkellä rodussa haastava saada. Yksittäisten yksilöiden ja sukulinjojen runsasta jalostuskäyttöä tulee välttää. Tavoitteen saavuttamiseksi jalostukseen tulee käyttää yhä useampaa yksilöä unohtamatta rodun tavoitteita käyttö- ja luonneominaisuuksissa sekä terveydessä ja ulkomuodossa.

Käyttöominaisuuksiltaan itäsiperianlaika on monikäyttöinen metsästyskoira. Monikäyttöinen rotu on edelleen, vaikka nykyään sen metsästys- ja metsästyskoekäytössä korostuu hirven metsästys.

Terveydentila rodulla on varsin hyvä. Sairauksiin liittyen viime vuosina jaoston tietoon on tullut koiria, jotka ovat sairastuneet atopiaan, tai atopian kaltaisesti oireilevaan ihosairauteen sekä autoimmunisairauteen. Silmänsairauksien osalta reilu 5 vuotta sitten suomalaisissa itäsiperianlaikoissa napattiin kiinni geenitesti-tutkimuksissa POAG (ahdaskulmaglaukooma, beagle tai norjanharmaahirvikoinen - versio). Tutkittuja itäsiperianlaikoja on noin 50 (ilmoitettu jaostolle) ja aina aika-ajoin saadaan testillä kiinni ko sairauden kantajuuden omaavia koiria. Sairastuneita on myös. Haasteena geenitestauksessa on tällä hetkellä se, että rotujärjestön yhteistyö MyDogDna:n kanssa päättyi yhtiön fuusioitumisen vuoksi. Lisäksi geenitutkimuksissa on viime vuosina suuntauduttu entistä enemmän yksittäisten sairauksien ja sen yksittäisen version testeihin – enää ei ole saatavilla kattavia paketti-testejä, joissa nämä POAG – versiot olisi saatavilla. Itäsiperianlaikoille ei ole olemassa omaa POAG geenitestiä – jaosto suosittelee käyttämään POAG beagle versiota, jota on tavattu itäsiperianlaikoilla enemmän. Genotyypin kantaja koiraa ei suositella käytettävän jalostukseen. Aina täytyy myös muistaa, että geenitutkimus ei koskaan korvaa kliinistä silmätutkimusta.

Rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan itäsiperianlaikat ovat yleisesti terveitä ja käyttötarkoitukseensa sopivia. Edelleen on jalostustyössä kuitenkin huomioitava, että rakenneominaisuudet sekä luuston terveys säilyvät rotumääritelmän mukaisena ja käyttötarkoitukseen soveltuvana. Silmällä pidettäviä rakennevikoja/sairauksia tulee esille aina aika-ajoin. Viimeisen vuoden aikana itäsiperianlaikoilla on löytynyt selkäsairautta, spondyloosia. Myös purentavirheet ja hampaiden puutokset voivat aiheuttaa koiran hyvinvoinnille haasteensa.

2. RODUN TAUSTA **

Rodun taustaa sen alkuperämaassa **

Entisessä Neuvostoliitossa laikat olivat yleisimmin käytettyjä metsästyskoiria. Niitä käytettiin joka puolella maata. Tutkijat ovat löytäneet Karjalasta ja Länsi-Siperiasta kalliopiirroksia, joissa kuvataan pystykorvaisia laikojen esi-isiä karhujen ja hirvien metsästyksessä. Ne toimivat ihmisten apuna kaikenlaisessa metsästyksessä. Laikojen peruspiirteet kehittyivät 1800-luvun loppuun mennessä.

Neuvostoliiton eri alueilla oli omat laikakantansa. Viime vuosisadan alussa oli tiedossa 16 laikatyypin kuvaukset, jotka olivat toistensa kaltaiset. 1900 – luvun alkupuoliskolla Neuvostoliitossa aloitettiin laikojen tieteellinen siitostyo. Tässä yhteistyössä toimivat valtion tutkimuslaitos ja metsästysliitot. Tutkimusmatkailijat ja metsästyslaitokset saivat tehtäväkseen kerätä retkillään kaikki saatavissa oleva tieto laikoista. Vuonna 1925 esitettiin kynologisessa istunnossa ensimmäisiä laikojen rotumääritelmiä, mutta istunto ei hyväksynyt niitä, vaan vaadittiin selvempiä tietoja rotujen eroavaisuuksista.

Maahan perustettiin aluekohtaisia laikajaostoja, joissa toimivat paikalliset laikaharrastajat. Harrastajien joukossa oli myös tieteellisen taustan omaavia eläinlääketieteen edustajia, metsästystieteilijöitä sekä koiratutkijoita. Vuonna 1936 hyväksyttiin karjalan-, syrjäänin-, vogulin- ja ostjakin laikakoirien standardit, jotka olivat alun perin jaostojen kuvauksia laikaroduista.

1900- luvun puolivälissä Neuvostoliitossa perustettiin laikojen kasvatus- ja jalostustarhoja Neuvostoliiton maatalousministeriön päätöksellä. Näihin tarhoihin ostettiin metsästäjiltä kaikki parhaat koirat. Nämä tarhat ovat osoittautuneet tärkeiksi puhdasrotuisten laikojen säilyttämisessä ja kehittämisessä. Tieteellis-tutkimuksellisen metsästysinstituutin laikatarhan koirat olivat tärkeässä osassa laikojen kahden perusrodun jalostustyössä. Nämä perusrodut olivat länsisiperianlaika ja venäläiseurooppalainen laika, jotka ovat Venäjän suosituimmat laikarodut.

Tuolloin alkoi myös kansallisrotujen kehittäminen ammatti- ja urheilumetsästyksen tarkoituksiin. Vuonna 1947 otettiin perustaksi vakiomallit, jotka perustuivat kahteen eri länsisiperianlaika-tyyppiin Hanti- ja Mansik-tyyppiin. Näistä Hanti-tyyppi on isokokoisempi ja suurikorvaisempi kuin Mansik-tyyppi. Kynologinen neuvosto hyväksyi vuonna 1949 neljä eri laikarotua: länsisiperianlaika, venäläiseurooppalainen laika, karjalais-suomalainen laika ja itäsiperianlaika.

Itäsiperianlaikan alkuperäinen levinneisyysalue on valtavan kokoinen Itä-Siperia, Jenisei joesta itään, vuoristo- ja taiga-alueineen. Noin Euroopan kokoisella alueella elävät koirat ovat kaikki itäsiperianlaikoja, vaikka ovat paikallisesti muotoutuneet hieman erityyppisiksi ja -kokoisiksi. Itäsiperianlaika voidaan jakaa alkuperäisten esiintymisalueiden mukaan viiteen kantatyyppiin:

- evenki-tyyppi
- irkutsk-tyyppi
- jakutia-tyyppi
- amur-tyyppi
- tofolar-tyyppi.

Itäsiperianlaikan kehityksessä evenki-tyypillä on ollut vallitseva merkitys ja varsinkin Pohjoismaiden kantakoirat ovat valtaosin evenki-tyyppejä. Evenkien alueelta peräisin olevat koirat ovat kookkaita, rakenteeltaan voimakkaita ja kuivia. Jalat ovat pitkät, pää voi olla kevyehkö ja korvat sijoittuneet korkealle, lähelle toisiaan. Väri on useimmiten valkoinen, valkoharmaa tai valkoinen suurin mustin tai harmain laikuin.

Toinen tärkeä tyyppi itäsiperianlaikan kehityksessä on ollut irkutsk-tyyppi, jota rodulle laadittu rotumääritelmä myötäilee, ja jota voidaan kuvailla seuraavasti: Koirat ovat voimakkaita, joskus hieman raskaita, kooltaan keskikokoisia. Pää on leveä ja voimakas, ja korvat sijaitsevat kallon sivuilla hieman haja-asentoisina. Väri on tavallisimmin musta tai mustanruskea, ruskein keltaisin tai vaalein merkein (niin sanottu karamis).

Muut rotutyypit ovat sulautuneet täysin rotuun, tai sekoittuneet muihin rotutyyppeihin ja niiden merkitys rodun kokonaisuuteen on olematon.

Alkuperäisten itäsiperianlaikojen perimän ja ominaisuuksien uskotaan kulkeutuneen metsästävien Hantya ja Mansi-heimojen koirien mukana lännestä itään heimojen liikkumisen myötä. Koirien samanlaisuus länsisiperianlaikan kanssa johti oletukseen, että länsisiperianlaika oli lähtökohtana myös itäsiperianlaikan kehittymiselle. Lisäksi on todennäköistä, että erilaisia piirteitä koiriin tuli Mongoliasta ja Kiinasta. Japanilaisten koirien vaikutteita on tavattu alhaalla Amur-joen alueilla ja Vladivostokissa. Näiden koirien fenotyyppi eli ilmiäsu oli monimuotoinen koon, päänmuodon, korvien ja hännänasentojen suhteen.

Ensimmäisen rotumääritelmän itäsiperianlaikalle laati neuvostoliittolainen biologi. Rotumääritelmä perustui vallitsevaan koiratyyppiin Amur-joen alueella. Koirat olivat reki- ja metsästyskäyttöön tarkoitettuja koiria. Itäsiperianlaika on metsästyskoira, joka on suuntautunut usealle eri riistalajille. Tämä määritelmä säilyi 1960-luvulle saakka. Vuosikymmen myöhemmin eli 1970-luvulla aloitettiin systemaattinen jalostaminen Irkutskin valtiollisessa kennelissä, missä jalostustiedot rekisteröitiin. Samaan aikaan määrätietoinen jalostus käynnistettiin myös Leningradissa.

Leningradin alueella olevat koirat olivat kevytrakenteisempia ja pitkäkuonoisempia kuin mitä Irkutskin alueella olleet laikat. Nämä koirat muistuttivat olemukseltaan enemmän länsisiperianlaikoja. Kuitenkin molempia koiratyyppiä käytettiin jalostuksessa, joka sai aikaan koirien ulkonäössä suuren vaihtelun. Nämä variantit ovat nähtävissä edelleen itäsiperianlaikojen ulkonäössä.

Rodun tulo Suomeen **

Suomessa itäsiperianlaikat ovat metsästyskoiria. Rotu ei ole jakautunut erillisiin linjoihin. Rodun metsästyskäytön painopisteet voivat vaihdella metsästettävän kohteen mukaan, mutta ensisijaisesti rodulla voidaan metsästää useata eri riistalajia. Suomessa rotua käytetään lukumäärällisesti eniten suurriistan eli hirven ja karhun metsästykseseen, mutta myös pienpetojen ja linnun metsästykseseen soveltuvia koiria on populaatiossa.

Suomen itäsiperianlaikakanta on valtaosaltaan tullut pietarilaisen Nikolai Rjasnyj'n kautta ja ensimmäiset itäsiperianlaikat tuotiin Suomeen 1970–1980 lukujen vaihteessa. Lähes kaikki ensimmäisistä tuontikoirista olivat Rjasnyj'n kasvattamia. Hän suosi vaaleaa, jopa valkoista koiraa. Tämän alueen koirat ovat hieman kevyempiä rakenteeltaan verrattuna Irkutskin koiratarhan aikaisiin koiriin. Monissa alkuaikojen tuontikoirissa on käytetty linjasiitosta eli sama koira esiintyy sukutaulussa hieman taaempänä. Irkutskin alueelta tuotu Palma-narttu (U800006/127) löytyy mitä todennäköisimmin lähes kaikkien Suomen ensimmäisten tuontikoirien taustalta. Erittäin merkittävä kantanarttu suomalaiskoirille on myös Rjasnyj'n Norka NL01051, Palman tyttärenäntyttärentytär.

Sodankyläläisellä Aljo-kennelillä oli merkittävä rooli itäsiperianlaikan varhaisimmissa vaiheissa Suomessa. Koiranetin mukaan Aljo-kenneliin on rekisteröity yli 600 itäsiperianlaikaa. Ensimmäiset itäsiperianlaikat rekisteröitiin Suomeen 1979.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

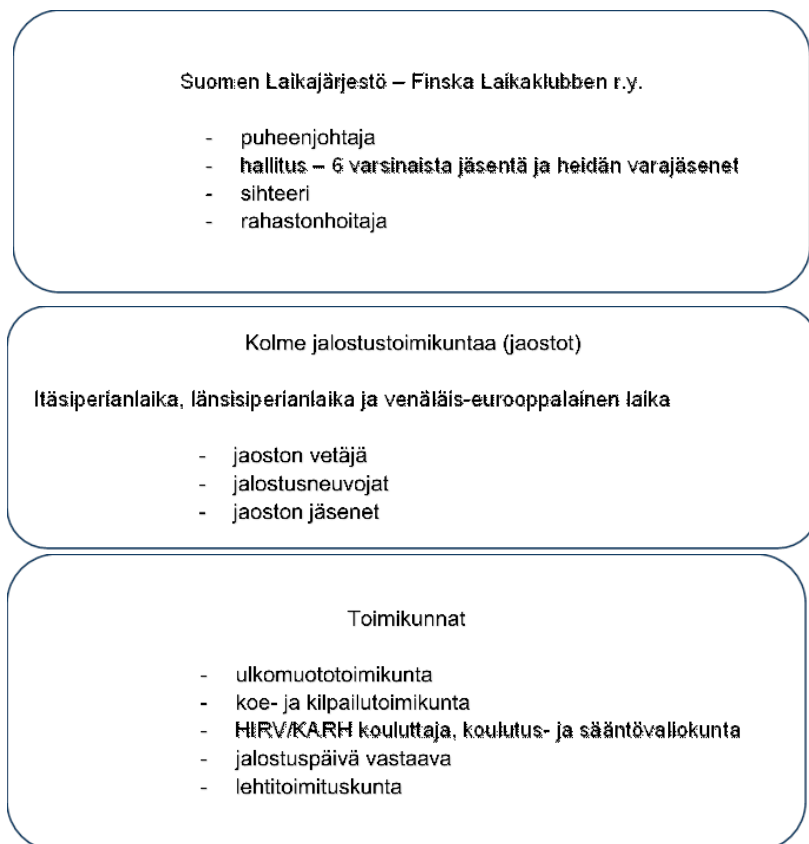
Rotujärjestö

Suomen Laikayhdistys ry perustettiin 1.9.1981. Yhdistyksen perusti kolme perustajajäsentä, joista keskeisin vaikuttaja on edesmennyt järjestön kunniapuheenjohtaja Markku Loimela. Yhdistys kuului silloin Suomen Pystykorvajärjestö ry:n alaisuuteen rotua harrastavana yhdistyksenä.

Vuonna 1989 hyväksyttiin laikoille oma rotujärjestö Suomen Laikajärjestö - Finska Laikaklubben r.y. Järjestön tarkoituksena on edistää laikarotujen jalostusta ja kasvattamista, sekä niiden käyttöominaisuuksien ja rotumääritelmien mukaisen ulkomuodon kehittämistä Suomessa.

Rotujärjestö julkaisee Laika -nimistä jäsenlehteä neljä numeroa vuodessa sekä kerää vuosikirjan koe- ja näyttelytuloksista. Järjestöllä on oma tarvikemyynti ja järjestö ylläpitää nettisivustoa (www.laikajarjesto.fi), josta löytyy muun muassa tietoa järjestön toiminnasta, roduista sekä laikarotujen astutuspalstat.

Suomen Laikajärjestö ry järjestää vuosittain vuosikokouksen yhteydessä rotujen erikoisnäyttelynä toimivan päänäyttelyn laikaroduille. Järjestö organisoii vuosittain myös koetoimintaa hirvenhaukkukokeiden muodossa: laikojen mestaruus hirvenhaukkuottelun (Kennelliiton hyväksymä mestari-titteli, M-) ja Kalinka-haukut (laikanarttujen hirvenhaukkumestaruus) sekä Erraus-haukut (alle 3-vuotiaiden laikojen hirvenhaukkumestaruus). Linnunhaukkukoe Taiga-haukuissa mitellään vuosittain linnunhaukkukoemestaruudesta. Vuosittain järjestö organisoii myös MEJÄ-mestaruuskokeen (MEJÄ = metsästyskoirien jäljestämiskoe).

Kuva 1. Järjestön organisaatiokaavio

Jalostusorganisaatio, itäsiperianlaikajaosto

Itäsiperianlaikan jalostusta johtaa ja valvoo rotujärjestön hallitus. Hallitus nimittää itäsiperianlaikajaoston. Itäsiperianlaikajaosto vastaa rotua koskevan monipuolisen tiedon keräämisestä ja olemassa olevan tiedon käyttämisestä rodun parhaaksi. Se seuraa rodun ominaisuuksien kehittymistä koirien koe- ja näyttelytulosten pohjalta niin käyttöpuolen kuin ulkomuodon suhteen, asettaa jalostustoiminnalle päämäärät, antaa jalostusneuvontaa ja seuraa terveystilannetta. Itäsiperianlaikajaoston tehtävänä on myös jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisen seuranta, laatiminen ja päivitys edellä mainitun tiedon avulla. Jaosto raportoi tästä vuosittain rotujärjestön hallitukselle. Itäsiperianlaikajaosto vastaa myös käytännön neuvonnasta kentällä noudattaen voimassa olevaa itäsiperianlaikojen jalostuksen tavoiteohjelmaa. Tarvittaessa jaoston työssä käytetään joko järjestön sisäisiä, tai ulkopuolisia asiantuntijoita hyödyksi. (Lähde: Suomen Laikajärjestö r.y.)

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. (Mäki 2013. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja.)

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen, tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. (Mäki 2013. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja)

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi suurilukuisissa roduissa olla 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Mäki 2013. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja; Mäki & Mujunen 2018)

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Sukusiitos tarkoittaa toisilleen sukua olevien eläinten lisääntymisestä keskenään – esimerkiksi uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esille tuloon. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Sukusiitos)

Sukusiitoksen vahvuutta mitataan sukusiitosasteen tai sukusiitosprosentin avulla. Sukusiitosaste tai sukusiitosprosentti on todennäköisyys sille, että yksilön satunaisesti valittu geenipari sisältää kaksi samantyyppistä alleelia eli geeniversiota, joista toinen kulkeutuu yksilölle emän ja toinen isän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen eli samaperintäinen. Sukusiitos vähentää yksilön geeniparien heterotsygoottia eli eriperintäisyyttä. Resessiivisesti eli peittyvästi periytyvät sairaudet ja viat tulevat esille ainoastaan homotsygoottisissa yksilöissä. Sairauden tai vian ilmenemiseen tarvitaan aikaisemmin mainittu identtinen geenipari. Vain yhden tautialleelin omaava yksilö on ”taudin kantaja” – sairauden mukaan yksilö joko sairastuu tai ei elinikänsä aikana. Jotkin perinnölliset sairaudet johtuvat yksittäisen geenin alleelin virheellisyydestä. Tällöin kyseessä on dominoiva eli vallitseva periytymistapa. Tällöin jo yksi virheellinen alleeli johtaa sairastumiseen. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Sukusiitos)

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella on pyritty tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämismuotoja eläimiä ja kasvattamaan tietyn yksilön osuutta syntyvissä jälkeläisissä. On ajateltu, että jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät

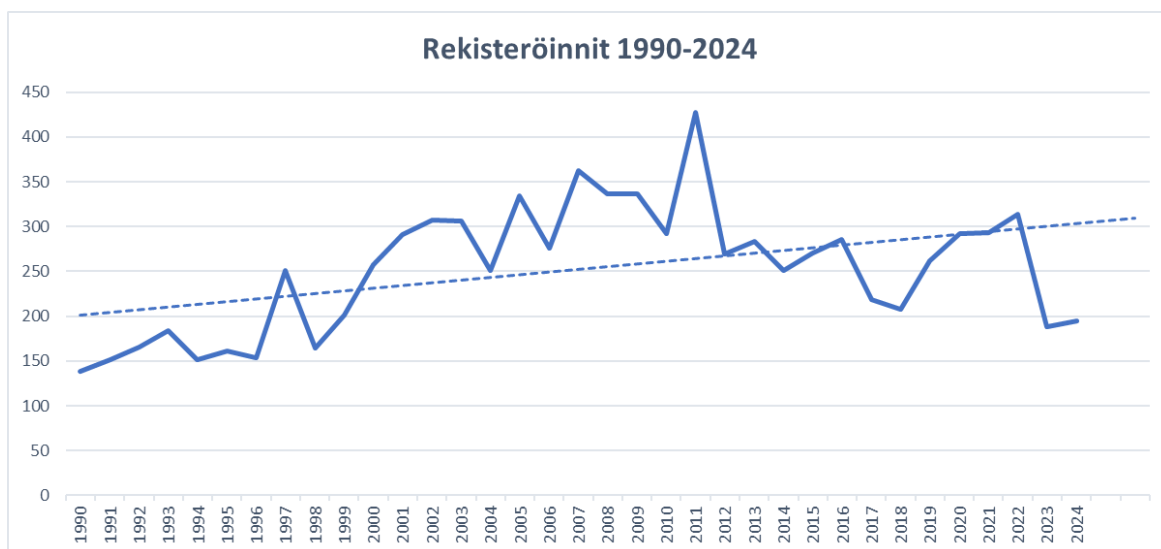
hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleelihdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole. (Suomen Kennelliitto. Sukusiitos)

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. (Suomen Kennelliitto. Sukusiitos)

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin homotsygoottisten geeniparien osuus on kasvanut niin suureksi, että piilossa olleet sairaudet ja viat tulevat esille. Näiden lisäksi todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa; nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Sukusiitos)

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä. Vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Koiranjalostuksessa suositellaan, että viiden sukupolven perusteella laskettu sukusiitosaste on korkeintaan 6,25 %. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Sukusiitos)

Sukusiitosastetta tulee tarkastella myös populaatiotasolla, sillä tämä määrittää muutokset populaation elinkyvyyssä. Suljetussa populaatiossa, johon kaikki saman rotuiset koirat kuuluvat, ei saada uusia genejejä rodun ulkopuolelta. Tällöin sukulaisuus väijäämättä tulee lisääntymään sukupolvien kuluessa. Jalostukselle tämä tuo omat haasteensa, koska ennen pitkää on yhä vaikeampi löytää jalostukseen käytettäviä koiria, jotka eivät ole toisilleen sukua. (Mäki & Mujunen 2018)

Taulukko 1. Rekisteröintimäärät 1990–2024 sekä lineaarinen ennuste (Suomen Kennelliitto: Jalostustietojärjestelmä)

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pennut (kotimaiset)	195	182	311	291	290	249	196	216	282	269
Tuonnit	2	6	3	2	2	13	12	3	4	1
Rekisteröinnit yht.	197	188	314	293	292	262	208	219	286	270
jalostukseen käytetyt eri urokset	34	31	48	46	49	40	34	35	46	41
keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v 3 kk	5 v 1 kk	5 v 1 kk	4 v 9 kk	5 v	5 v 1 kk	4 v 9 kk	6 v 7 kk	5 v 3 kk	6 v 4 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut	40	36	58	54	56	46	38	40	55	50
keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 2 kk	4 v 6 kk	4 v 7 kk	4 v 3 kk	4 v	4 v 4 kk	4 v 10 kk	4 v 11 kk	4 v 11 kk	4 v 10 kk
Sukusiitosprosentti	4,23 %	3,48 %	3,33 %	3,81 %	4,61 %	4,81 %	4,60 %	5,36 %	5,40 %	6,69 %

Taulukko 2. Jalostustilasto (Suomen Kennelliitto: Jalostustietojärjestelmä)

Viimeisen 10 vuoden ajanjaksolla tarkasteltuna, itäsiperianlaikojen rekisteröintimäärä on 253 koiraa/vuosi. Viimeiset kaksi vuotta rekisteröintimäärät ovat olleet reilusti alle keskiarvon ja määrällisesti vähäisiä, kuten muissakin metsästyskoiraroduissa. Valtakunnallisella tasolla tarkasteltuna rekisteröintimäärä on viimeisen kahden vuoden aikana tasaisen alhainen, kun Kennelliitossa rekisteröintimäärät laskivat lähes 8 % verrattaessa vuosia 2023 ja 2024.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen keskimääräinen ikä on pysynyt samana, uroksilla keskimäärin 5–5,5 vuotta ja nartuilla 4–4,5 vuotta.

Vuonna 2024 sukusiitos oli 4,23 %. Sukusiitosprosentti on laskenut 10 vuoden aikana sen ollessa korkeimmillaan 6,69 % 2015, mutta viimeisen seurantavuoden aikana sukusiitos on noussut 0,75 %, lähes prosentilla.

Jalostustietojärjestelmän sukusiitosastetta käytettäessä tulee huomioida, että se on laskettu puutteellisten sukupolvitietojen mukaan, joten sukusiitosprosentti on aliarvio todellisesta tilanteesta.

4.1.2 Jalostuspohja ja tehollinen populaatio

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	188	204	214	194	180	180	185	195	205	196
- jalostukseen käytetyt eri urokset	127	132	132	130	126	125	126	130	135	133
- jalostukseen käytetyt eri nartut	153	163	166	152	138	144	144	150	156	153
- isät/emät	0,83	0,81	0,8	0,86	0,91	0,87	0,88	0,87	0,87	0,87
- tehollinen populaatio	191 (51%)	202 (50%)	204 (48%)	192 (49%)	178 (49%)	183 (51%)	183 (49%)	190 (49%)	198 (48%)	194 (49%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3 %	3 %	7 %	10 %	13 %	18 %	18 %	19 %	16 %	14 %
- nartuista käytetty jalostukseen	4 %	7 %	11 %	19 %	22 %	24 %	25 %	22 %	20 %	20 %

Taulukko 3. Jalostuspohja per sukupolvi (Suomen Kennelliitto: Jalostustietojärjestelmä)

Jalostustietojärjestelmän jalostuspohja per sukupolvi -luvut on laskettu nelivuotisjaksoilta. Viimeinen kussakin jaksossa mukana oleva vuosi on se, jonka kohdalla tieto näkyy. Esimerkiksi vuoden 2015 luvut on laskettu vuosien 2012–2015 ajalta.

Jalostuskoirien lukumääriä katsottaessa on huomioitava, että kaavassa ei pystytä ottamaan huomioon jalostuskoirien keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku on yliarvio.

Tehollinen populaatio yksinkertaistaen kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Se kertoo rodun sukusiitosnopeudesta ja sen avulla pystytään ennustamaan perinnöllisen vaihtelun merkittävää häviämistä. Sukusiitosnopeus on suorassa yhteydessä heterotsygotian häviämisenopeuteen – mitä pienempi tehollinen populaatio, sitä nopeammin keskinäinen sukulaisuus lisääntyy ja

sukusiitosaste kasvaa. Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Tehollinen populaatio)

Kun rodun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on käyttökoirilla noin viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuis-ten urosten lukumäärä. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Tehollinen populaatio)

Niin sanottu geneettinen pullonkaula rodussa koetaan silloin, kun vain osa alkuperäisen populaation koirista pääsee jatkamaan sukua ja muiden geenit karsiutuvat pois. Näitä geneettisiä pullonkauloja rodut ko-kevat esimerkiksi sotien ja tautiepidemioiden aikana. Samoin geneettisenä pullonkaulana voidaan pitää rodussa esiintyvien suosittujen jalostusurosten käyttöä. Myös ominaisuuksien jalostus tiettyyn, yksittäi-seen suuntaan vähentää rodun perinnöllistä vaihtelua. (Mäki & Mujunen 2018)

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla 30–250 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa useita tuhansia yksilöitä (500–5000), jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä ja luonnonvalinta kykenee korjaamaan sukusiitostaantumaa. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Tehollinen populaatio)

Koirarotujen teholliseen koon tulisi olla yli 50, jotta rodun elinvoima säilyy lyhyellä aikavälillä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Lisäksi jotkut rodut kärsivät sukusiitostaantumasta, vaikka niiden tehollinen koko on paljon suurempi kuin 50. Jotta tehollinen koko olisi vähintään 50, kannan sukusiitosasteen kasvunopeus ei saisi ylittää 1 % sukupolvea kohden. Jos sukupolvenväli on rodussa keskimäärin 5 vuotta, sukusiitosaste saa nousta kymmenessä vuodessa korkeintaan 2 %. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Tehollinen populaatio)

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. (Mäki & Mujunen 2018; Suomen Kennelliitto. Tehollinen populaatio)

Suomessa itäsiperianlaikojen jalostus on aloitettu pienestä populaatiosta. Jalostukseen käytettiin suppeasti vain metsästyskäytössä toimivimpa koiria. Tuolloin myös koirien sukulaisuussuhteita oli mahdotonta välttää. Tällä on saatu aikaiseksi metsästysominaisuuksiltaan vahvoja koiria, mutta myös ei toivotut, resessiiviset alleelit yleistyivät. Tietyn ominaisuuden vaaliminen jalostuksessa luo epäsuotuisan yhteyden rodun elinvoimaominaisuuksiin (astumis- ja tiinehtymiskyky, penikoimisen helppous sekä pentujen syntymäpaino ja normaali kehitys) – elinvoima vähenee, vaikka tehollinen koko olisi suuri. Huomiota kiinnittä-mällä elinvoimaominaisuuksiin, luonnonvalinta haitallisia mutaatioita vastaan on tehokkaampaa ja kanta voi tulla toimeen pienemmällä tehollisella koolla. (Mäki & Mujunen 2018)

Rodun ja kannan geneettinen koko on tärkeä. Suurilukuinenkin koirarotu voi olla geneettisesti pieni, jos vain pientä osaa rodun koirista käytetään jalostukseen. Geneettisesti pieneksi kannaksi voidaan laskea rotu, jossa on eri sukuisia, lisääntyviä uroksia alle 25 ja narttuja alle 50. Lisääntyvien urosten määrä on tekijä, jota nostamalla populaation jalostuspohjaa saa tehokkaasti laajennettua. (Mäki & Mujunen 2018)

Itäsiperianlaikan tehollinen koko on pysynyt viimeisen 10 vuoden aikana niin sanotulla kriittisellä rajalla (48–51 %). Isät/emät-suhde on ollut 0,8–0,9 välillä tarkastelujaksolla. Suhdeluvulla tarkastellaan urosten tasaista jalostuskäyttöä ja mitä lähempänä luku on yhtä, sen tasaisemmin uroksia käytetään jalostukseen. Urosten tasaisella jalostuskäytössä saadaan perinnöllistä vaihtelua rodussa säilytettyä tehokkaammin.

Tarkastelujaksolla uroksista on käytetty jalostukseen keskimäärin 13,3 %. Vastaava luku tarkastelujakson alkuvuosina on 15,8 % - alkupään urokset ovat nyt 5–13-vuotiaita, joten prosenttiluvussa voi vielä jonkin verran kasvua tulla. Viimeisten vuosien prosenttiluvut tulevat todennäköisesti vielä kasvamaan, koska nämä urokset ovat edelleen niin sanotussa aktiivisessa jalostuskäytöissä.

Nartuissa vastaavat luvut ovat tarkastelujakson alkuvuosina 21 % ja koko tarkastelujaksolla 19,2 %. Yhtä viidestä nartusta käytetään jalostukseen.

Entistä useampaa metsästyksessä toimivaa, tervettä, tasapainoista ja ulkomuodoltaan hyvää rotunsa edustajaa tulee käyttää jalostukseen. Haasteena kasvattajilla on valita, ja uskaltaa käyttää muitakin kuin metsästyskokeissa KVA-tuloksen saaneita koiria jalostustyössä. Itäsiperianlaikajaosto etsii näitä koiria vuosittain jalostuskatselmuksiin ja katselmusten kautta suosittelee näitä koiria käytettäväksi jalostuksessa, mikäli ne yllä mainitut kriteerit täyttävät. Rotujärjestö tukee jaostoa tässä työssä.

Rekisterinumero	Uros	Tilastointiaikana			kumulat.%	Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
ER24043/11	PETJA	6	40	1,61 %	2 %	2	5	6	40
FI10779/16	HUNTERSHEART HERCULES	6	38	1,53 %	3 %	12	68	6	38
FI16317/16	EASTCAPE BRUNO	6	34	1,37 %	5 %	3	16	6	34
FI14998/13	ROSSO	8	34	1,37 %	6 %	4	26	8	34
FI11378/17	HÄRSKI	4	33	1,33 %	7 %	6	29	4	33
FIN12787/08	SUOJARANNAN BAKAI	6	32	1,29 %	9 %	4	31	9	46
FI56021/15	SUOJARANNAN VITIM	4	32	1,29 %	10 %	4	25	4	32
FI10686/16	KORPIUKON RUUTI	5	31	1,25 %	11 %	5	25	5	31
FI27988/13	FELIX	5	30	1,21 %	12 %	6	31	5	30
FI16162/10	UTAKAN VOLTTI	5	30	1,21 %	13 %	25	127	5	30
FI24293/16	HUNDÄNS LEO	4	28	1,13 %	15 %	8	43	4	28
FI53202/18	SOIDINAHON NUOSKAN HOLKERI	4	27	1,09 %	16 %	0	0	4	27
FI18027/16	HIRVASHARJUN PABLO	4	26	1,05 %	17 %	8	46	4	26
FI24822/19	PÄKKILÄ BACKENS UKKO	4	26	1,05 %	18 %	2	9	4	26
FI14340/11	TRIVIALIS ALOKIN KASAKKA	5	26	1,05 %	19 %	7	34	5	26

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta (Suomen Kennelliitto: Jalostustietojärjestelmä)

Rekisterinumero	Narttu	Tilastointiaikana			kumulat.%	Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
FI13455/14	HUNTERSHEART GENNADIYA	5	32	1,29 %	13	64	5	32	
FI17411/15	KATAJATÖYRÄN ISLA	4	31	1,25 %	14	79	4	31	
I22721/14	RIISTAVIETIN DANA	5	29	1,17 %	17	87	5	29	
FI22722/14	RIISTAVIETIN ELSA	4	27	1,09 %	15	74	4	27	
FI18903/15	VIHAKOSKEN PIMU	3	27	1,09 %	6	34	3	27	
FI17764/18	KATAJATÖYRÄN KALINA	4	26	1,05 %	2	11	4	26	
FI19446/14	SUOJARANNAN ALMA	3	25	1,01 %	3	15	3	25	
FI21872/15	KORPILAIN KIKKA	3	24	0,97 %	2	7	3	24	
FI11602/15	RAJAHILLEN LUMIKKI	4	22	0,89 %	5	30	4	22	
FI14091/09	PAPINPURON HIPPU	4	21	0,85 %	5	26	6	32	
ER24047/11	RUSKA	5	21	0,85 %	4	19	5	21	
FI17426/15	JUUTTAAN RAKKA	3	21	0,85 %	2	7	3	21	
FI17005/14	HELKALAN MIZZYN OLENA	3	20	0,81 %	4	23	3	20	
FI18596/14	KATAJATÖYRÄN HILLA	5	19	0,77 %	22	128	5	19	
FI22565/13	STORTALLENS DAYTONA	4	19	0,77 %	2	11	4	19	

Taulukko 5. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua (Suomen Kennelliitto: Jalostustietojärjestelmä)

57 urosta ja 85 narttua on tarvittu tuottamaan 50 % ajanjaksolla 2015–2024 syntyneistä pennuista.

Taulukkoihin punaisella merkittyjen koirien jälkeläismäärä ylittää rodun populaatioon nähden jälkeläisten suosituksen määrän. Suositukset ovat ensimmäisessä polvessa 19,8–29,8 pentua. Toisessa polvessa jälkeläisten suositusmäärä on 39,7–59,5 pentua.

Huomioitava on, että molemmilta listoilta löytyy läheisiä sukulaisia: uroksissa Huntersheart Hercules ja Päckilä Backens Ukko ovat isä ja poika. Nartuissa Riistavietin Dana ja Elsa ovat sisaruksia. Katajatöyrän Kalina on Katajatöyrän Hillan tytär. Lisäksi näitä paljon jälkeläisiä omaavia koiria on yhdistetty keskenään.

Sekä uroksia että narttuja tulisi käyttää laajemmin jalostukseen. Nyt jalostuspohjaa kaventaa muutamien sukuhaarojen ”ylikäyttö”. Jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että samasta pentueesta ei välttämättä käytetä kaikkia pentueen koiria jalostukseen, vaan pentueista valikoidaan yksi tai kaksi urosta ja narttua, joiden geenejä lähdetään jalostamaan eteenpäin.

4.1.3 Rodun populaatio muissa maissa

Ruotsissa itäsiperianlaikojen rekisteröintimäärät 10 vuoden aikajaksolla ovat keskimäärin 256 koiraa/vuosi. Pentuemäärät ovat vakiintuneet noin 45 pentueeseen/vuosi, pentuekoko noin 5,5 pentua. Kantakoko alkaa olla vakiintunut reilun 1000 koiran paikkeille. (Svenska Kennelklubben. SKK avelsdata)

Monien ruotsalaisten itäsiperianlaikojen taustalla on Suomen sukuisia koiria. Toki ruotsalaisten omat koirat sukutauluissa ovat tuoneet perinnöllistä vaihtelua ja geenivaihtelua yksilöihin.

Norjassa itäsiperianlaikojen rekisteröintimäärät ovat pienemmät. Niitä on rekisteröity 2010–2022 vuosina yhteensä 543 yksilöä. Vuosittainen vaihtelu on ollut suuri vaihdellen 0–62 rekisteröinnin välissä, mutta huomiota herättävästi yllättäen vuonna 2022 rekisteröitiin Norjassa itäsiperianlaikoja 98 yksilöä. (Norsk Kennelklubben. Ansvarligrasealv)

Norjassa useiden itäsiperianlaikojen taustoilta löytyy myös suomensukuisia koiria. Tilanne on samankaltainen kuin Ruotsissa.

Virosta on Suomeen tuotu yksittäisiä itäsiperianlaikoja. Virallisia tilastoja ja tietoja emme kielimuurin vuoksi pystyneet tuottamaan. Itäsiperianlaika kanta Virossa on oletettavasti pieni, mutta erilaisia sukulinjoja sisältävä.

Rodun alkuperämaan, Venäjän, itäsiperianlaikojen määrää on vaikea selvittää. Venäjällä ei ole käytettävissä tietokantaa, josta koirien tarkka määrä olisi mahdollista selvittää. Lisäksi suurin osa venäläisistä itäsiperianlaikoista on ammattimetsästäjien käytössä, ja näistä koirista ei useinkaan ole mitään virallista tietoa. Venäjällä käynnissä oleva sotatila on lakkauttanut täysin rekisteröityjen tuontikoirien saannin.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rekisteröintimäärät ovat laskeneet jyrkästi viimeisen kahden vuoden aikana niin sanotun koronavuoden huipun jälkeen. Lineaarinen kehitys rekisteröinneissä on kuitenkin edelleen nouseva.

Jalostukseen käytettyjen itäsiperianlaikojen keskimääräinen ikä on vakiintunut 4–6 vuoden välille. Kennelliiton yleisen jalostusstrategian (2024–2028) mukaan jalostukseen käytettävän koiran suositellaan olevan iältään vähintään 2-vuotias, mielellään tätä vanhempi, jotta sen ja lähisukulaisten ominaisuuksista saadaan mahdollisimman varmaa tietoa jalostusta varten.

Mäki K & Kempe R selvityksen (2023) perusteella voidaan todeta, että useimmat koirien perinnölliset sairaudet ja ongelmat ilmenevät koiran kolmeen ikävuoteen mennessä. Olisi tärkeää pidättäytyä tätä nuorempien koirien jalostuskäytöstä, jotta jalostuskoiran terveydestä ehditään saada näyttöä.

Suksiitosprosentti on saatu jalostusvalinnoilla laskemaan viimeisen kymmenen vuoden aikana. Odotettavissa on, tilastojen mukaan, että sukusiitos tulee nousemaan kaventuneen jalostuspohjan vuoksi. Sukusiitosaste oli 2024 lähes prosenttiyksikön verran korkeampi, kuin edellisenä vuonna. Tämä nousu on merkittävän korkea ja kertoo kaventuneesta jalostuspohjasta. Useammassa yhdistelmissä on viime vuosina yksittäisen koiran osuus sukusiitoksesta ollut myös yli 1,5 %, mikä myös kertoo jalostuspohjan heikentymisestä sekä yksittäisten koirien sekä linjojen liiallisesta jalostuskäytöstä populaatioon nähden.

Narttujen omistajien, jotka loppupeleissä valinnan tekevät yhdistelmästä, tulisi käyttää rohkeammin vieraampisukuisia uroksia jalostukseen. Suosimalla yksiä ja samoja, metsäsää varmasti toimivia tai

ulkomuodoltaan huomattavan erinomaisia uroksia ainoastaan, rodun jalostuspohja ja geenien monimuotoisuus kärsii ja kaventuu.

Positiivista on, että Suomeen on saatu luotua useita itäsiperianlaikan sukulinjoja, siihen lähtötilanteeseen verrattaessa, mikä rodussa oli sen alkuaikoina. Vieraita geenejä saadaan edelleen aikaisemmista tuontikoirista, joita onnistuttiin tuomaan Venäjältä ennen sotaa – näiden linjojen käyttöä tulisi edelleen voimistaa. Samoin muista Pohjoismaista ja Virossa on suomalaisiin sukulinjoihin saatu sekoitettua ulkomaisia geenejä.

Itäsiperianlaikajaosto antaa vuosittain keskimäärin 50 jalostusneuvontaa – vuonna 2023 puolet rekisteröidyistä pentueista syntyi hyväksytyin neuvonnan saaneille yhdistelmille. Jaosto ja rotujärjestö päivittävät vuosittain tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan ja sen tavoitteisiin suunnatun jalostusohjeen. Jalostusohjeessa annetaan ja kerrotaan muun muassa jalostusneuvonnan kriteeristö sekä annetaan suositukset yksittäisten koirien jälkeläisten lukumäärälle.

Tämän jalostuksen tavoiteohjelman voimaan tullessa jaosto tulee laskemaan yksittäisen koiran jälkeläismäärän sekä pentuemäärän suositusta edellä kirjattuun tietoon perustuen. Luvut on mainittu myöhemmin tässä ohjelmassa. Luvut otetaan käyttöön jo jalostuskaudella 2025–2026.

PEVISA tarkoittaa rotukohtaista Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaa. PEVISA-ohjelmaa käytetään yhtenä apuna ja työkaluna JTO:n toteuttamiseksi. PEVISA-ohjelmalla pyritään varmistamaan, että rodussa esiintyvät perinnölliset sairaudet saadaan hallintaan, eivätkä ne pääse runsastumaan. Jalostuksessa tulee välttää yhdistelmiä, joilla olemassa olevan tiedon mukaan on keskimääräistä suurempi riski periyttää hyvinvointia ja elinikää alentavia vikoja ja sairauksia. PEVISA sisältää pentujen rekisteröintiin vaikuttavia ehtoja esimerkiksi terveystutkimuksista. Ohjelman avulla voidaan myös säilyttää rodun perinnöllistä vaihtelua, jotta saataisiin estettyä haitallisten geenimuotojen kasautuminen ja tuettua rodun kestävä kehitystä. (Suomen Kennelliitto. Pevisa)

Itäsiperianlaikoilla ei ole hyväksyttyä PEVISA-ohjelmaa, joten tässä ja jalostusohjeessa annetut kriteerit ovat suosituksia. Jos vapaaehtoisella vastustamisella, suosituksien avulla, ei päästä toivottuun tulokseen, voi rotujärjestö anoa rodun liittämistä PEVISA-ohjelmaan Jalostuksen tavoiteohjelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon joko kaikki rodun jalostukselle kirjatut tavoitteet, tai osan niistä.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

”Tasapainoinen ja vakaa luonne. Energinen koira, jolla on erittäin hyvin kehittynyt hajuaisti ja kyky havaita riistaa, ja voimakas metsästysvietti erityisesti suurriistaa kohtaan. Työskennellessään hyvin itsenäinen. Ihmisiä kohtaan ystävällinen, miellyttävä ja luottavainen. Vakavana virheenä on lievä epäluuloisuus ihmistä kohtaan ja hylkäävät virheet ovat vihaisuus tai liiallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen”. (Suomen Kennelliitto. Itäsiperianlaikan rotumääritelmä)

”Käyttötarkoitus monikäyttöinen metsästyskoira.” (Suomen Kennelliitto. Itäsiperianlaikan rotumääritelmä)

4.2.2 Jakautuminen näyttely- ja käyttölinjoihin

Itäsiperianlaikat eivät ole jakautuneet erillisiin linjoihin – rotu on metsästyskäytössä oleva koirarotu.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen tai käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaus tai kuvaus

Rodulla ei ole PEVISA ohjelmaa.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Vuoden 2024 näyttelyarvosteluissa vastaan tulleita ilmaisuja rodun luonteeseen ja käyttäytymisen liittyen on kerätty alle.

Positiivisia käyttäytymisestä kertovia ilmauksia esiintyy arvosteluissa eniten, esimerkiksi rauhallinen, miellyttävä ja hyvä avoin luonne. Seuraavaksi eniten esiintyy neutraaleja ilmaisuja, kuten normaali, tasapainoinen ja rodunomainen luonne. Negatiivisia ilmaisuja esiintyy vähiten - varautunut, rauhaton ja vaikeasti käsiteltävissä. Osa näistä negatiivisista piirteistä johtuu usein myös koiran vähäisestä tottumuksesta tilanteeseen. Järjestölle ei ole tullut ilmoituksia aggressiivisesti käyttäytyvistä itäsiperianlaikoista Kennelliiton tapahtumissa. (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Luonnetestejä itäsiperianlaikoille tehdään vähän, mutta muutamia koiria on luonnetestissä käynyt. 15 koiraa 10 vuoden tarkastelujaksolla – viimeisen kolmen vuoden aikana 7 koiraa ja vuonna 2024 3 koiraa. Luonnetestattuja itäsiperianlaikoja on yhteensä 25. Keskimäärin luonnetestin valossa itäsiperianlaikalla on hyvä tai kohtuullinen toimintakyky, ne ovat pääsääntöisesti hyvántahtoisia, luokse päästäviä ja avoimia ja pieni osa on osoittanut hieman pidättyväisyyttä. Laukauksien osalta itäsiperianlaika on yleisimmin laukausvarma. Joitakin laukauskokemattomia on testeihin osallistunut myös. Luonnetestin ihanneprofiiliarodulle ei ole tehty. (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Jalostustarkastuksia (jalostuskatselmuksia) rodussa järjestetään vuosittain. Ainoastaan käyttäytymiseen liittyviä jalostustarkastuksia ei itäsiperianlaikoilla ole. Jalostuskatselmuksissa huomioidaan käyttäytymisen tilanteessa ja omistajaa haastatellaan myös koiran luonteen ja arjen käyttäytymisen osalta.

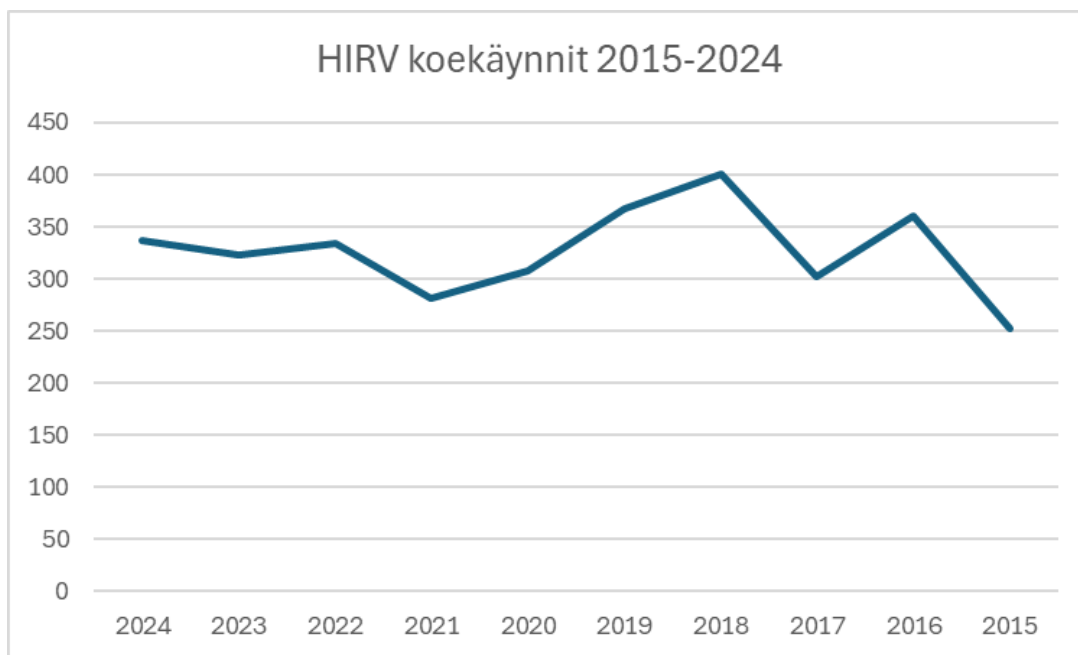
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Itäsiperianlaikat ovat Venäjän Euroopan puoleisen osan sekä Siperian taigan ammattimetsästäjien luonnonroduista jalostettuja pystykorvaisia metsästyskoiria, joita käytetään ammattimaiseen metsästykseseen. Metsästäjien koirat ovat perinteisesti olleet monikäyttökoiria, ja sitä ne ovat edelleen, sillä alkuperämaassa itäsiperianlaikoja käytetään noin 40 eri riistalajin metsästykseseen oravasta Siperian tiikeriin. (ks Lähteet *)

Suomessa itäsiperianlaikat ovat alueellisesti suosituimpia Lapin ja Itä-Suomen runsaslumisilla erämaa alueilla, missä itäsiperianlaikojen nopeus, kestävyys, hyvä suuntavaisto ja yhteydenpito isäntään pääsevät oikeuksiinsa. Levinneisyyden lisääntyminen muualle Suomeen on tapahtunut itäsiperianlaikojen monikäyttöisyyden ansiosta. Missä olosuhteet eivät vaadi kookasta koiraa, siellä vuotuisten metsästystapahtumien erilaisuus antaa sijaa itäsiperianlaikalle, joka työskentelee monenlaisen riistan kanssa. Itäsiperianlaikalla onnistuu riistan nouto ja seuraaminen vedessä, sillä useimmat rodun yksilöt eivät pelkää vettä. Lisäksi itäsiperianlaika osaa paikallistaa saaliin (näädän tai metsäkanalinnun) puusta tarkalla kuulollaan ja hajuaistillaan. Suomessa itäsiperianlaikojen riistaa ovat suuret ja pienet pedot, karhu, hirvi, villisika, turkisriista, metsäkanalinnut, vesilinnut. (ks Lähteet *)

Itäsiperianlaikojen metsästysominaisuuksia on testattu kotimaisilla käyttökokeilla. Rotu on kehittynyt ja menestynyt erityisesti hirvikokeessa, jossa sen ominaisuudet pääsevät oikeuksiinsa. Hirvikokeen ja kahden muun käyttökoemuodon koekäynnit on esitetty taulukoissa viimeisen kymmenen vuoden osalta. Itäsiperianlaikalle ei ole omaa metsästyskoetta, vaan rodulla on osallistumisoikeus alla lueteltuihin koemuotoihin. (ks Lähteet *)

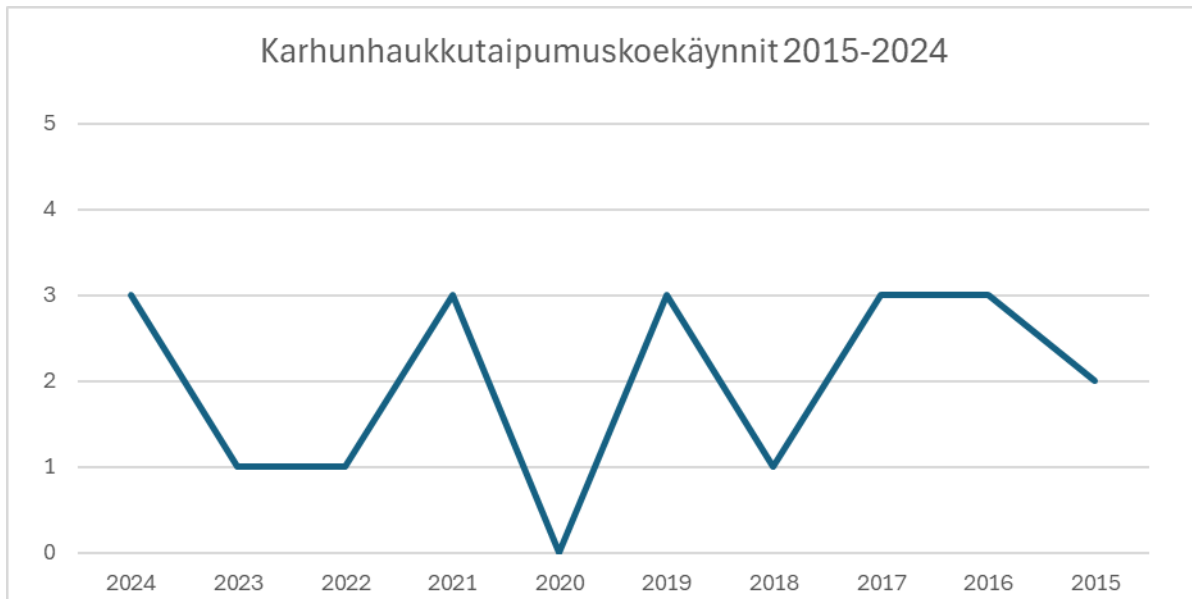
Metsästysominaisuuskyselyyn jaosto on saanut 10 vastausta kolmen vuoden aikana. Vastauksien perusteella itäsiperianlaikat ovat monikäyttöisiä metsästyskoiria ja moniin vastauksiin oli kirjattu saaliseläimeksi useampia eläinlajeja. Ainoastaan yhdellä koiralla oli yksi saaliseläinmaininta (hirvi). Suur- ja pienpedot (karhu, villisika, näätä, ilves, supikoira) löytyivät mainituista saaliseläimistä. Hirvi löytyi kaikilta. Useammalla oli mainittuna myös linnut.

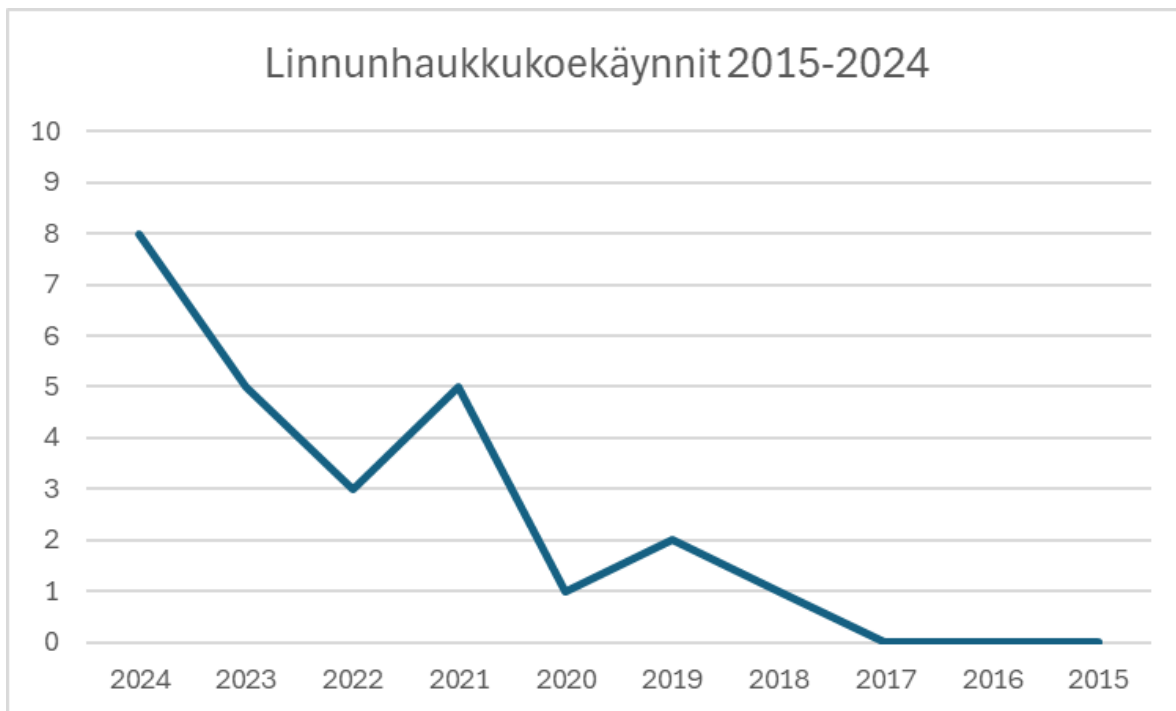
Taulukko 6. Itäsiperianlaikojen kaikki HIRV koekäynnit edelliset 10 vuotta (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
HIRV-1		5	24	36	31	41	47	24	59	44
HIRV-2		1	5	2	2	4	4	2	3	4
HIRV-3	1	1	4	3	1		1	1	4	4
HIRV-0	3	7	17	13	10	20	10	11	13	14
HIRV--										
Yhteensä	4	14	50	54	44	65	62	38	79	66

Taulukko 7. HIRV koekäynnit ja tulokset/koiran syntymävuosi 2015–2024/ jokaisen koiran paras tulos (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Taulukko 8. Itäsiperianlaikojen karhunhaukkutaipumuskoekäynnit edelliset 10 vuotta (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Taulukko 9. Itäsiperianlaikojen linnunhaukkukoekäynnit edelliset 10 vuotta (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Rekisteröintimääriin verrattaessa, koiria käy metsästysominaisuuksia mittaavissa kokeissa kohtuullinen määrä.

Hirvenhaukkukokeissa käyntimäärä on viime vuosina vakiintunut noin kolmeen sataan koekäyntiin per vuosi. Tulostasossa luokkatuloksen (HIRV1-3) on keskimäärin haukkunut 57 % osallistuneista. Edellisen kahden vuoden tulostasossa on laskenut keskiarvon alapuolelle ollen 53 %. Poikkeavaa tilastoissa on vuonna 2017 syntyneiden koirien alhainen koekäyntiaktiivisuus. Tilaston mukaan noin neljännes (27–28 % kunakin vuonna syntyneistä koirista käy hirvenhaukkukokeessa). Vuonna 2017 syntyneistä vain 18 % on osallistunut hirvenhaukkukokeeseen).

Linnunhaukkukokeiden käyntimäärät ovat olleet pienet vuosia. Toki käyntimäärät ovat nyt vakiintuneet 1–3 koekäyntiä per vuosi. Iloinen poikkeama on vuoden 2024 8 koekäyntiä – matalan kynnyksen koetilaisuuDET tuovat koiria omistajineen uusien kokemusten pariin.

Karhunhaukkutaipumuskokeissa käyntien määrä on ollut keskimäärin 2 koekäynti per vuosi jo usean vuoden ajan.

Itäsiperianlaikojen monikäyttöisyyttä metsästyskoirana tulee korostaa ja ylläpitää edelleen.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Itäsiperianlaikat ovat pääsääntöisesti ulkona viihtyviä koiria. Useimmiten koirat viettävät kotioloissa aikansa ulkona, joko koiratarhoissa tai juoksunaruissa. Itäsiperianlaika on kotioloissa normaalisti rauhallinen, eikä hauku turhaan. (ks Lähteet *)

Käyttäytyminen kotona on rauhallista ja useasti koira viihtyy huomaamattomasti omissa oloissaan. Luonteessa näkyy se, että laika on alkujaan suunnattu seuruejahtiin ja useamman koiran käyttöön metsästyksessä. Itäsiperianlaika suhtautuu ystävällisesti vieraisiin ihmisiin, eikä ole yleensä aggressiivinen vieraita koiria kohtaan, mutta vastaa haasteeseen voimakkaasti. (ks Lähteet *)

Itäsiperianlaika suhtautuu vieraisiin ihmisiin avoimesti. Mikäli itäsiperianlaika on aggressiivinen toiselle koiralle, liittyy siihen useimmiten jokin poikkeuksellinen tilanne. Yleensä kyseessä on joko reviirin tai saaliin puolustaminen. (ks Lähteet *)

Kennelliiton jalostustietojärjestelmän kuolinsyytilaston mukaan vuosina 2015–2024 20 itäsiperianlaikaa on lopetettu käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi. Määrä on vähentynyt verrattaessa aikaisempiin tietoihin – 30 -> 20. Kaikkiaan Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä on 55 itäsiperianlaikaa merkitty lopetetuksi käytös- tai käyttäytymisongelman vuoksi. Keski-ikä lopetetuilla on 3 v 10 kk. Määrä on 4 % kaikista ilmoitetuista kuolinsyistä.

Suomalaisilla itäsiperianlaikoilla on kiima kerran vuodessa ajoittuen syksystä talveen. Pentueet syntyvät useimmiten luonnollisen lisääntymisen kautta. (ks. Lähteet *)

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Itäsiiperianlaikat ovat käytökseltään ja luonteeltaan rotumääritelmän mukaisia. Näyttelyarvosteluissa mainitut negatiiviset ilmaisut koirien käyttäytymiseen liittyen ovat ilmaisuja, joihin koirien omistaja voi vaikuttaa paljon. Koirat ovat tottumattomia kyseisiin tilanteisiin ja niille ei ole opetettu käytösmalleja kyseisiin tilanteisiin.

Aggressiivisesti käyttäytyvistä koirista jaosto on saanut edellisen parin vuoden aikana kaksi ilmoitusta. Ilmoitukset tekivät koirien omistajat itse, ja koirat on päädytty lopettamaan aggressiivisuuden vuoksi.

Kennelliiton jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytettävällä koiralla on oltava hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni. Liialliset pelot tai aggressiiviset reaktiot eivät ole toivottuja missään rodussa. Koira voi pelästyä yksittäisissä epätavallisissa tai yllättävissä tilanteissa, mutta jos tällaiset tilanteet saavat koirat jatkuvasti pelokkaaksi tai vihaiseksi sen normaaliarjessa tai koiralla ei ole kykyä käsitellä ja palautua kiihtyneistä tunteistaan, pitää se tulkita liialliseksi reagoinniksi. Nykyisessä yhteiskunnassa on myös huomioitava, että suurimman osan koirista tulee kyetä hyväksymään tietty määrä sosiaalista vuorovaikusta tavallisesti käyttäytyvien vieraiden ihmisten kanssa. (Suomen Kennelliitto. Koiran luonne ja käyttäytyminen)

4.3 Terveys ja lisääntyminen

Uusi eläinten hyvinvointilaki (Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023) ohjeistaa eläinjalostusta. Sen mukaan perinnöllisten sairauksien ja vikojen ennaltaehkäisemiseksi on vältettävä sellaisia jalostusyhdistelmiä, joiden tuloksena sairaus tai vika voi periytyä jälkeläisille. Jalostuksessa ei myöskään saa käyttää eläintä, jonka jalostukseen käyttö aiheuttaa todennäköisesti merkittävää hyvinvointihaittaa joko eläimelle itselleen, tai sen tulevalle jälkeläiselle. Merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttavia perintötekijöitä ovat esimerkiksi jälkeläisten kuolemaan tai vakaviin epämuodostumiin johtavat niin sanotut letaalitekijät, sekä tiettyihin sairauksiin, anatomisiin ääripiirteisiin tai rakenteellisiin heikkouksiin liittyvät perintötekijät, jotka aiheuttavat eläimelle fyysisen toimintakyvyn heikkenemistä. (Ruokavirasto. 2/2024)

Luonnonvarakeskus on tuottanut 2023 selvityksen koirajalostukseen liittyvistä ongelmista ja selvityksessä määritellään eläinten hyvinvointilain vaatimukset täyttäviä valvontakriteerejä ja raja-arvoja merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttaville koirien perinnöllisille sairauksille. Kyseessä oleva selvitys täydentää 2020 tehtyä selvitystä, jossa keskityttiin ainoastaan lyhytkalloisten koirien perinnöllisiin ominaisuuksiin. Uudessa 2023 selvityksessä käsitellään muun muassa sukusiitosta, käyttäytymishäiriöitä, vakaville hyvinvointihaittoille altistavia geenivirheitä, ihosairauksia, silmänsairauksia, suun ja hampaiston vikoja ja sairauksia sekä tiettyjä rakenteeseen liittyviä sairauksia ja ongelmia koirilla. (Mäki & Kempe 2023)

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Itäsiperianlaikoilla ei ole vahvistettua ja hyväksyttyä PEVISA- ohjelmaa. Itäsiperianlaikoilla on käytössä jalostuksen tavoiteohjelman työkaluna vuosittain päivittyvä jalostusohje, jossa annetaan suosituksia jalostukseen - suosituksilla ei ole vaikutusta pentujen rekisteröintiin.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Alle on listattu ryhmiin sairauksia, joita itäsiperianlaika jaostolle ilmoitettavien terveystietojen sekä Kennelliiton jalostustietojärjesetelmän kuolinsyytilastojen mukaan itäsiperianlaikoilla esiintyy Suomessa eniten, tai jotka koetaan merkittäviksi huomioida itäsiperianlaikojen jalostuksessa rodun terveys ja käyttömännaisuudet huomioiden. Sairaudet on jaoteltu seuraaviin ryhmiin:

- allergia ja ihosairaudet
- muut autoimmuunisairaudet
- epilepsia ja muut neurologiset sairaudet
- rakenneviat/sairaudet
- silmäsairaudet.

Allergia ja ihosairaudet

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koira ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus, ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hii-vatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito. (Suomen Kennelliitto, Koiran atopia)

Atooppinen ihottuma syntyy ympäristö- ja perintötekijöiden yhteisvaikutuksen seurauksena. Sairauden taustalla olevat geenit eivät välttämättä ole täysin samat eri roduilla tai maantieteellisillä alueilla (Bizikova 2015b, Wood 2010, Tengvall ym. 2020). Geenitutkimuksissa on löydetty useita kandidaattigeenejä, jotka vaikuttavat ihon toimintaan. Vahvat rotualttiudet tukevat perimän osuutta sairastumisessa.

Valtaosalla koiria atooppisen ihottuman oireet alkavat viimeistään kolmen vuoden ikäisenä. Riskiroduissa on turvallisinta valita jalostukseen terveitä koiria, jotka ovat tätä vanhempia. Atooppinen ihottuma periytyy vahvasti ja aiheuttaa koiralle merkittävää hyvinvointihaittaa. Huomionarvoista on, että lääkityksen avulla oireettomaksi saatu koira voi kuitenkin periä atoopista ihottumaa jälkeläisilleen. (Teksti selvityksestä Mäki K & Kempe R 2023)

Sairauden tilanne rodussa

Rodussa on atopiaa sairastavia koiria. Lisäksi koirilla on todettu muita ihoon liittyviä sairauksia (SLE, SLO, kts alla autoimmuunisairaudet). Taustalla sairauden yleistymisessä on ympäristö- ja perintötekijöiden yhteisvaikutus - sukusiitosastetta katsottaessa tilanne pitäisi olla parempi sairauden suhteen.

Jaosto kerää tietoja esiin tulevista koirista ja ilmoitetut koirat lisätään rodun terveystietokantaan. Atopia on perinnöllinen sairaus, eikä sairasta yksilöä tule käyttää jalostukseen. Myös sairaan koiran sisaruksia tulee käyttää jalostukseen vain harkiten, koska sairauden puhkeaminen vaatii perimän lisäksi ympäristötekijöitä, eikä kaikki sairautta kantavat koirat tämän vuoksi sairastu.

Muut autoimmuunisairaudet

Autoimmuunitaudissa elimistö käynnistää vasta-ainemuodostuksen omia solujaan ja kudoksiaan kohtaan. Se tunnistaa omia rakenteitaan vieraaksi kudokseksi, jota kehon puolustusmekanismi (immuunipuolustus) alkaa vähitellen tuhota. Autoimmuunitaudit voivat olla esimerkiksi ihon, silmien, aivojen, munuaisten, nivelten, luuytimen tai veren sairauksia.

Koirien autoimmuunitaudit voivat olla erityisen haastavia diagnosoida ja hoitaa. Jotkut niistä vaativat elinikäistä hoitoa. Autoimmuunitautien esiintyvyydestä eri koiraroduissa on melko niukasti tietoa.

Autoimmunitauti voi kohdistua tiettyyn elimeen, kuten tyypin 1 diabeteksessä haimaan ja kilpirauhasen vajaatoiminnassa kilpirauhaseen. Autoimmunitauti voi kohdistua myös koko elimistöön, kuten systeemissä lupus erythematosuksessa (SLE), jossa lähes kaikki elimet voivat sairastua. SLO eli symmetrical lupoid onychodystrophy on autoimmuuni kynnen sarveista irrottava, kivulias sairaus, jota esiintyy useilla roduilla.

Addisonin tauti eli lisämunuaisen vajaatoiminta on yksi koirien tutkituimmista autoimmuunitaudeista. Addisonin taudin oireet johtuvat aineenvaihdunnassa tarvittavien hormonien puutteesta, joita vaurioitunut

tai tuhoutunut lisämunuaisen kuorikerros ei pysty tuottamaan. Addisonin tautia esiintyy useissa roduissa sekä myös monirotuisilla (mm. Boag & Catchpole 2014, Oberbauer ym. 2006, ks. myös omia.org).

Alttiutta autoimmuunitaudeille säätelevät sekä perintötekijät että ympäristö (Friedenberg ym. 2017, Pedersen ym. 2012a, 2012b, Wilbe ym. 2010a, 2010b). Pedersenin (1999) mukaan päätekijä koirien immuunijärjestelmään liittyvien sairauksien synnyssä on perinnöllinen alttius. Ympäristötekijät toimivat usein laukaisevana tekijänä taudin puhkeamiselle geneettisesti alttiilla yksilöillä. Autoimmuunitauteja aiheuttavat myös mm. syöpätaudit, punkkien välittämät taudit ja lääkkeiden sivuvaikutukset. Ihmisillä autoimmuunitautien periytymisasteet ovat vaihdelleet lähes nollasta yhteen, keskiluvun ollessa 0,60 (Selmi ym. 2012). Koirilla tutkimuksia on tehty melko niukasti. Periytymisasteet ovat kuitenkin olleet hyvin korkeita, vaihdellen välillä 0,50–0,75 (Greer ym. 2009, Famula ym. 2003, Oberbauer ym. 2002, 2006).

Geenien yhteys autoimmuunitauteihin on monimutkainen, eikä pelkkää geenitestausta voida käyttää jalostuksen apuna. Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, jolla on todettu autoimmuunitauti. Perinnöllisen monimuotoisuuden lisäämisen pitäisi vähentää näiden sairauksien kuten myös muiden perinnöllisten sairauksien esiintyvyyttä. (Teksti selvityksestä Mäki K & Kempe R 2023)

Sairauden tilanne rodussa

Rodussa on autoimmuunisairauksia. Jaostolle on ilmoitettu yksittäisten koirien sairastumisista viimeisten parin vuoden aikana ja ilmoitettujen koirien tiedot on lisätty terveystietokantaan.

Epilepsia ja muut neurologiset sairaudet

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuisaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikalliskuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpäikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1–5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsia-kohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan. (Suomen Kennelliitto, Koiran epilepsia)

Sairauden tilanne rodussa

Rodussa esiintyy edelleen epilepsiaa, tai epilepsian kaltaisia oireita. Jaostolle on ilmoitettu 0–2 epilepsiaan sairastunutta koiraa vuosittain. Epilepsian diagnosointi on haastavaa ja tämän vuoksi sairauteen liittyy paljon epävarmuustekijöitä.

Epilepsiaa sairastavia koiria ei tule käyttää jalostukseen. Sairaana koiran sisaruksia ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Silmäsairaudet

Erilaisia perinnöllisiä tai perinnölliseksi oletettuja silmäsairauksia on todettu yli 160 koirarodulla. Sairauksien merkityksellisyys koiran elämänlaadun ja näkökyvyn kannalta vaihtelee vähäisestä sokeuttavaan ja/tai kivuliaaseen tai muuten koiran hyvinvointia merkittävästi haittaavaan ongelmaan.

ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists) antaa koiranomistajille ja -kasvattajille neuvoja silmäsairauksien merkityksellisyydestä koiralle ja jalostukselle. Jalostusvalinnoilla tulee pyrkiä estämään/vähentämään ainakin vakavien, näköä uhkaavien ja/tai kipua tai leikkaushoitoa/jatkuvaa lääkitystarvetta aiheuttavien sairauksien ilmeneminen.

Osan koirien silmäsairauksista tiedetään olevan perinnöllisiä. Tämä tieto on saatu joko pitkäaikaisten silmätarkastusten ja sukutauluanalyyysien, tai geenitutkimuksen ja DNA-testien avulla. (Suomen Kennelliitto, Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen)

Osa silmäsairauksista ilmenee vasta nuorella aikuisella tai keski-iässä. Jotta saataisiin kattavaa tietoa perinnöllisten silmäsairauksien esiintymisestä ja mahdollisesti periytymismallista, suositetaan ECVO virallisen silmätarkastuksen tekemistä jalostukseen käytettävillä eläimillä vuosittain, muille 3–4 kertaa elämässä, esim. 1, 3, 6 ja 9-vuotiaina. Gonioskopia eli silmän kammiokulman tutkiminen ahdaskulmaglaukoomalle altistavien muutosten varalta tulisi tehdä roduilla/koiratyypeillä, joilla esiintyy kyseistä sairautta. Gonioskopiaa suositellaan kolmen vuoden välein (ECVO Manual, Chapter 8 Age and frequency recommendations). (Teksti selvityksestä Mäki K & Kempe R 2023, tekstin selvitykseen kirjannut Pietilä Elina)

Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, jolla on esiintynyt tai esiintyy

- ärsytyksestä, kuivasilmäisyydestä ja/tai kivusta kertovia merkittäviä silmäoireita, esim. sarveiskalvon hankautumista aiheuttavia ylimääräisiä ripsiä tai luomenkiertymiä
- koiraa, jolla on silmiin osuva tai silmät peittävä ihopoimu esim. otsassa
- koiraa, jolla on näkyvä kirsun peittävä ihopoimu (nenäpoimu)
- koiraa, jonka nenäpoimun karvat koskettavat silmän side- tai sarveiskalvoa (poimun karvat koskevat), tai jonka nenäpoimussa on merkkejä tulehduksesta
- koiraa, joka ei pysty täysin sulkemaan silmiään
- koiraa, jonka luomirefleksit eivät toimi
- koiraa, jonka valkuaiset (kovakalvo) suoraan eteenpäin katsoessa näkyvät kahdessa tai useammassa neljänneksessä
- koiraa, jonka silmämuna on aiemmin tullut ulos kuopastaan
- narttua, joka on sokea
- urosta, joka on perinnöllisestä syystä sokea (muusta kuin perinnöllisestä syystä johtuvasta sokeutumisesta oltava eläinlääkärintoimitus/hoitokertomus)
- koiraa, jolla on todettu merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttava, perinnölliseksi katsottava silmäsairaus

- jos silmäsairaus on sellainen, jolle määritellään vakavuusaste (esim. silmänympärysten ihopoimut ja luomenkiertymät), ei jalostukseen saa käyttää koiraa, jolla on todettu sairauden/vian vakava aste
- *koiran, jonka vian/sairauden vakavuusaste on kohtalainen tai vakava*
- *koiran, jonka vian/sairauden vakavuusaste on lievä, saa yhdistää ainoastaan koiraan, joka on vian/sairauden suhteen normaali/terve. (Mäki K & Kempe R 2020)*

Sairauksien tilanne rodussa

Itäsiperianlaikoilla on todettu seuraavia perinnöllisiä/perinnölliseksi oletettuja silmäsairauksia:

- totaali, posterior polaarinen ja kortikaalinen katarakta
- PRA
- POAG sekä kantajat (versio beagle, versio norjan harmaahirvikoira)
- linssiluksaatio
- rD geograafinen
- Distiachias
- PPM
- Pannus/plasmooma
- PHTVL
- sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio. (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Vuosi	Tutkitut	Terveitä	Gonioskopia
2009	8	7	
2010	31	29	
2011	18	18	
2012	34	34	
2013	26	25	
2014	14	14	
2015	13	10	
2016	12	12	
2017	14	14	
2018	11	9	
2019	21	18	
2020	10	10	
2021	13	12	
2022	7	7	
2023	20	20	
2024	13	13	1

Taulukko 10. Silmätutkitut lausuntovuosittain. 95 % kyseisenä aikavälillä tutkituista todettu terveeksi.

Koiria tutkitaan rekisteröintimäärät huomioiden erittäin vähän, reilusti alle 10 % vuosittain syntyneistä pennuista. Tämän vuoksi otanta on suppea. Rodun voi otettujen tutkimustulosten perusteella määrittää niin sanotuksia silmä -terveeksi roduksi, vaikka tiedetään, että esimerkiksi avokulmaglaukooma, jonka kantajia rodussa on tietävästi, on vakava, yleensä sokeuttava ja koiralle kivulias sairaus.

Perinnöllistä vakavaa tai kohtalaista silmänsairautta sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Koiran, jonka sairauden vakavuusaste on lievä, saa yhdistää ainoastaan koiraan, joka on sairauden suhteen todettu luotettavin tutkimuksin terveeksi. Tällöin on kuitenkin huomioitava, että todennäköisesti, sairauden mukaan, osa yhdistelmän pennuista tulee sairastumaan kyseessä olevaan sairauteen. Sama koskee DNA-tutkittuja silmänsairauden kantajia.

Jaostolle on toimitettu viimeisen kahden vuoden aikana yksittäisten koirien DNA-tutkimusten tuloksia koskien POAG (beagle) DNA-tutkimusta. Kaksi uutta kantajaa on ilmoitettu, loput ovat olleet genotyybiltään N/N (ei kantaja).

Rakenneviat/sairaudet

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta sen yleisyys vaihtelee roduittain. Oireet voidaan huomata pentuna 3–12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppeleminen”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahdeleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laimautuu usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi lantion häpyluun lämpöluudutus, on myös olemassa. Huomioithan, että kirurgisesti hoidettua koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää jalostuskieltoon.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön

periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä.

Suomessa käytetään FCI:n (Fédération Cynologique Internationale – Kansainvälinen kennelliitto) vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A Ei muutoksia

B Lähes normaali/rajatapaus

C Lievä dysplasia

D Kohtalainen (keskivaikea) dysplasia

E Vaikea dysplasia. (Suomen Kennelliitto, Lonkkanivelen kasvuhäiriö)

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2009	12	2	0	0	0	14
2010	28	3	1	0	0	32
2011	23	5	0	2	0	30
2012	28	2	0	0	0	30
2013	31	1	1	3	0	36
2014	14	5	0	0	0	19
2015	24	5	0	0	0	29
2016	15	1	0	0	0	16
2017	27	5	1	0	0	33
2018	21	4	1	0	0	26
2019	22	2	0	1	0	25
2020	32	4	0	0	0	36
2021	22	2	1	0	0	25
2022	23	6	1	0	0	30
2023	20	4	1	0	0	25
2024	24	10	2	0	0	36
Yhteensä	366	61	9	6	0	442

Taulukko11. Lonkkanivel – tutkitut itäsiperianlaikat vuosina 2009–2024. A- ja B- tulos 96 % tutkituista.

Koirien **polvinivelen sairauksia** ovat esimerkiksi ristsidevaurio, polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio), osteokondroosi ja nivelrikko, jotka kaikki kuuluvat koirien yleisimpiin tuki- ja liikuntaelinsairauksiin (Johnson ym. 1994). Suurin osa näistä sairauksista on kivuliaita, alkavat nuorena tai keski-iässä ja etenevät usein kroonisiksi, aiheuttaen hyvinvointihaittaa huomattavan pitkän ajanjakson sairastuneiden yksilöiden elämästä (mm. Guthrie ym. 2012, Taylor-Brown ym. 2015, O’Neill ym. 2016) (Teksti selvityksestä Mäki K & Kempe R 2023)

Patellaluksaatiota eli polvilumpion sijoiltaanmenoa esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa. (Suomen Kennelliitto, Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio))

Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa.

II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen. (Suomen Kennelliitto, Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio))

Mäki K & Kempe R selvityksen (2023) perusteella polvilumpion sijoiltaanmenoa voitaisiin vähentää muun muassa seuraavin keinoin:

- Keräämällä tietokantaan tiedot polvilumpion sijoiltaanmenon vuoksi oireilevista ja kirurgisesti hoidetuista tai tällaisen hoidon tarpeessa olevista koirista sekä tällaisten koirien jättäminen jalostuksen ulkopuolelle.
- Käyttämällä jalostukseen vain koiria, joiden tulos Putnam-asteikolla on 0 (polvilumpio ei lukioidu).
- Pidättäytymällä koirien jalostuskäytöstä ennen kolmen vuoden ikää.

Polven etummaisen ristositeen vaurio on yleinen sairaus monilla koiraroduilla. Sitä ilmenee sekä pienillä että isoilla roduilla. Ristositeen vaurio on koirien yleisin kirurgista hoitoa vaativa nivelsairaus.

Suurin osa eturistisidevauriolla altistavista tekijöistä liittyy koiran rakenteeseen tai muihin sairauksiin ja niiden aiheuttamaan toimintahäiriöön polvinivelessä. Tämän vuoksi myös eturistisidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen sairaus. Sairauden esiintyvyys vaihtelee voimakkaasti roduittain ja jopa pentueittain. Sairauden syy voi olla rotukohtaisesti liitettävissä tiettyyn altistavaan tekijään, kuten polvilumpion luksaatioon pienillä roduilla tai osteokondroosiin isommilla roduilla. Koiralla, jolla todetaan ja hoidetaan ristisidevaurio, on noin 50 % todennäköisyys kehittää eturistisidevaurio myös toiseen polviniveleen seuraavan vuoden kuluessa. Tämäkin havainto korostaa rakenteen, yksilöllisen alttiuden ja perinnöllisen taipumuksen merkitystä vaurion synnylle yksittäisen trauman sijaan.

Ristisidevaurioita tavataan kaikenikäisillä koirilla, mutta tyypillinen esiintymisikä voi antaa viitteitä sairauden taustasyystä rodussa. Osteokondroosin yhteydessä ristisidevaurio voi oireilla jo ennen kasvun päättymistä. Joillakin pienillä roduilla valtaosa ristisidevaurioista ilmenee vanhuusvuosina, jolloin rappeuttavat yleissairaudet voivat olla merkittävä taustasy.

Sairauden perinnöllisen luonteen takia ristisidevaurion takia operoitua koira ei saa käyttää jalostukseen. Operoidut koirat tulisi siirtää Kennelliiton jalostusstrategian mukaisesti EJ-rekisteriin. Jos koira on jo käytetty jalostukseen, sairausriski täytyy ottaa huomioon jälkeläisten jalostuskäyttöä suunniteltaessa. (Teksti: Suomen Kennelliitto, Polven ristisidevaurio)

Selkäsairaudet/spondyloosi

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta rappeumaa voidaan todeta jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokseilla on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat

ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevan asteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppäämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat, kun luutumisen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnoosi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava bokseri voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi. (Saikku-Bäckström. Perinnölliset selkämuutokset)

Purentaviat/hampaisto

Koirilla esiintyy suun ja hampaiston sairauksia, joista osa liittyy pieneen kokoon ja lyhytkuonoisuuteen. Lyhytkuonoisten koirien tyypillisten ongelmien lisäksi monet muutkin suun ja hampaiston ongelmat liittyvät koiran rakenteeseen. Tällaisten sairauksien ja vikojen periytymismuoto on monigeeninen. Rakenneominaisuuksilla on tyypillisesti korkeat periytymisasteet, joten vikojen vähentäminen jalostuksella on suhteellisen helppoa.

Purennasta ja hampaista todetaan yleisesti, että kaikilla koirilla tulee olla terveet hampaat ja rotumääritelmän mukainen, toimiva purenta. Virheasentoiset hampaat voivat vahingoittaa ikeniä. Leukojen tulee sulkeutua normaalisti. Ikenissä ei saa näkyä merkkejä vammoista, ärsytyksestä tai vaurioista. Tällaiset oireet voivat olla kliinisiä merkkejä heikentyneestä terveydestä ja niihin on suhtauduttava sen mukaisesti. (Teksti selvityksestä Mäki K & Kempe R 2023)

Jalostuskriteereiksi Mäki & Kempe selvityksen (2023) pohjalta esitetään, että jalostukseen ei saa käyttää koiraa, jolla on esiintynyt tai esiintyy merkittäviä kallon/leuan rakenteesta ja/tai hampaistosta johtuvia oireita, esim.

- leukaluun murtuma
- selvästi havaittavia kipuja/syömisvaikeuksia
- hampaiden asentovirhe, jossa hampailla on epänormaali kontakti pehmytkudoksiin tai toisiin hampaisiin; esim. ikeniä vahingoittavat hampaat, kitalakeen painuvat kulmahampaat
- koiraa, jolla on selvästi havaittava hampaiden mahtumisongelma liittyen lyhyeen leukaan: hampaat kiertyneet ja/tai siirtyneet paikaltaan
- koiraa, jonka leuat eivät sulkeudu normaalisti

- koiraa, jonka kieli on halvaantunut
- koiraa, jonka alahuuli kiertyy hampaiden väliin ja haittaa purentaa
- koiraa, jolla on muita merkittäviä, perinnöllisiksi katsottavia suun ja hampaiston oireita tai sairauksia.

Sairauksien/vikojen tilanne rodussa

Lonkka- ja polvitutkimusten perusteella rotu on terve. Kuitenkin tulee huomioida, että rekisteröintimäärät huomioiden, vain murto-osalta koirista terveys tutkitaan näiden osalta.

D- ja E - lonkka tuloksen saaneita koiria ei tule käyttää jalostukseen. Myös koiraa, jolle on tehty polveen korjaava operaatio, tulee käyttää jalostukseen vain harkiten.

Selkäsairaaksi nuorella iällä todettuja koiria ei tule käyttää jalostukseen rodun käyttöominaisuus sekä selkäsairauksien periytyvyys muissa roduissa huomioiden.

Vuosina 2019–2024 näyttelyissä on 12 koiraa saanut hylätyn, joista neljälle (4) on kirjattu alapurenta tai puuttuvia hampaita. Itäsiperianlaikojen yleisin hammaspuutos on P1 tai P2 hampaan puuttuminen ja yleisin purentavirhe on ala- ja tai tasapurenta.

Purentavirheellistä koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Hammaspuutteellisen koiran jalostuksessa tulee käyttää harkintaa.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	9 vuotta 0 kuukautta	11
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 6 kuukautta	16
Iho- ja korvasairaudet	6 vuotta 2 kuukautta	23
Immunologinen sairaus	5 vuotta 10 kuukautta	8
Kadonnut	6 vuotta 4 kuukautta	17
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 0 kuukautta	57
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 11 kuukautta	56
Käyttökoira ei sovellu käyttötarkoitukseensa	4 vuotta 11 kuukautta	28
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 9 kuukautta	126
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 10 kuukautta	55
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 4 kuukautta	18
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	8 vuotta 5 kuukautta	23
Muu sairaus, jota ei ole listalla	6 vuotta 1 kuukautta	40
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 11 kuukautta	1
Petovahinko	6 vuotta 3 kuukautta	16
Selkäsairaus	8 vuotta 2 kuukautta	8
Silmäsairaus	9 vuotta 1 kuukautta	8
Sisäeritysrauhasten sairaus	2 vuotta 1 kuukautta	1
Sydänsairaus	9 vuotta 3 kuukautta	13
Synnytysvaikeus	2 vuotta 1 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 1 kuukautta	210
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 4 kuukautta	359
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	8 vuotta 9 kuukautta	13
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 5 kuukautta	271
Kaikki yhteensä	8 vuotta 5 kuukautta	1379

Taulukko 12. Itäsiperianlaikojen jalostustietojärjestelmään kirjatut kuolinsyyt 2024 vuoteen saakka (Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä)

Määrällisesti jalostustietojärjestelmään ilmoitetaan kuolinsyitä koirille vähän. Tehtyjen ilmoitusten perusteella itäsiperianlaikojen yleisin kuolinsyy on vanhuus (luonnollinen kuolema tai lopetus). 256 itäsiperianlaikaa on ilmoitettu jalostustietojärjestelmään kuolleeksi, mutta koiran kuolinsyytä ei ole ilmoitettu. Itäsiperianlaikoja kuolee paljon tapaturmaisesti tai liikennevahingoissa. Jalostustietojärjestelmässä on myös useita koiria, joita ei ole ilmoitettu kuolleeksi, joten rekisterissä elossa olevien koirien lukumäärä poikkeaa.

4.3.4 Lisääntyminen

Vuosi	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pentuekoko	4,9	5,1	5,4	5,4	5,2	5,4	5,2	5,4	5	5,3

Taulukko 13. Itäsiperianlaikojen keskimääräinen pentuekoko

Pentuekoko itäsiperianlaikoilla on pysynyt keskimääräisesti samassa jo vuosikymmeniä, noin 5 pentua/pentue.

Jaostolle välitettyjen tietojen perusteella voidaan todeta, että yleensä astumiset tapahtuvat luonnollisesti ilman vaikeuksia. Itäsiperianlaikanartut hoitavat pentunsa hyvin, ongelmitta. Narttuja on käytetty myös ns sijaisemoina toisten koirien sijaishoitoa kaipaaville pennuille, joten hoivavietti nartuilla on vahva.

Jaoston tiedossa on tiinehtymiseen liittyviä vaikeuksia. Näissä yleensä on ollut selityksenä väärä astutusajankohta. Toki muutamia narttuja on jäänyt tyhjäksi useista astutuskerroista huolimatta. Uroksien joukossa on muutamia yksilöitä, joille ei jälkeläisiä ole syntynyt, vaikka ne ovat astuneet useita eri narttuja. Muutamia synnytyksiä on päätynyt keisaringleikkauksiin eli sektioihin synnytykseen liittyvien vaikeuksien vuoksi (anatominen ongelma, synnytyksen etenemättömyys).

Pentukuolleisuutta ei jaoston tietojen mukaan ole esiintynyt. Muutamia pentuja on lopetettu syntymässä todettujen vikojen ja epämuodostumien vuoksi.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Itäsiperianlaikoilla ei ole sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavia anatomisia piirteitä. Toki rodun käyttöominaisuus huomioiden tulee kiinnittää huomiota rodun kokoon, etu- ja takaraajojen kulmauksiin sekä selän pituuteen.

Lisääntymisongelmia on rodussa tutkittu erittäin vähän.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodun kokonaisvaltainen terveys voidaan tilastollisesti todeta hyväksi. Perinnöllisiä sairauksia esiintyy ja näiden sairauksien osalta on oltava aktiivinen sairauden yleistymisen ennaltaehkäisyssä. Perinnöllisten sairauksien esiintyvyyttä tulee seurata säännöllisesti ja aktiivisesti. Koiria, joilla on periytyvä sairaus ei tule käyttää jalostukseen. Sairauden mukaan, myös sairaan koiran sisarusia tulee käyttää jalostukseen ainoastaan tarkkaan harkintaan perustuen.

Atopiaa ja autoimmuunisairauksia sekä epilepsiaa, tai epilepsian kaltaisia oireita sairastavia koiria rodussa on. Nämä sairaudet ovat niin sanottuja silmällä pidettäviä sairauksia rodussa.

Silmäsairaudet rodussa kuuluvat myös silmällä pidettäviin perinnöllisiin sairauksiin. Rodussa on todettu useita POAG beagle ja norjanharmaahirvikoira - versio (ahdaskulmaglaukooma) kantajia geenitestein vuosina 2019–2024. Koiria on myös sairastunut glaukoomaan ja niitä on päädytty lopettamaan joko sokeutumisen tai sairauden aiheuttamien käytöshäiriöiden vuoksi. Lisäksi on huomioitava, että silmätutkittujen koirien määrä on vähäinen. Tuossa vähäisessä tutkittujen määrässä on aika-ajoin tullut esille perinnöllisiä silmäsairauksia, jotka tulee huomioida jalostustyössä.

Rakennevicioista/sairauksista viime vuosina on ollut huolta koirien purentavikojen vuoksi. Hammaspuutteellisten koirien määrää tulee seurata. Viimeisen vuoden aikana jaosto on saanut tietoa selkäsairaista itäsiperianlaikoista. Selkäsairauksiin tulee kiinnittää huomiota, varsinkin, jos ne ilmaantuvat koiralle 2–5 vuoden iässä. Itäsiperianlaikoja on polvi- tai muiden nivel/raajavikojen vuoksi - rodun suuri koko ja käyttö yhdessä altistavat tälle.

Tiinehtymisvaikeuksiin liittyen tulee huomioida koirien herpesviruksen olemassaolo. Viruskanta on viimeisten vuosien aikana vahvistunut koirien keskuudessa.

Lisäksi jaosto suosittelee ottamaan käyttöön otollisen astutusajankohdan määrittelyn apuna käytettäviä tutkimuksia - pelkkien ulkoisten merkkien perusteella oikean astutusajankohdan määrittäminen on hyvin epävarmaa, koska hedelmällinen vaihe ja ulkoiset kiiman merkit eivät aina korreloi.

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

FCI:n numero 305

Hyväksytty: FCI 2.3.2011

Kennelliitto: 20.3.2012

Alkuperämaa: Venäjä

Käyttötarkoitus: Monikäyttöinen metsästyskoira

FCI:n luokitus: Ryhmä 5 pystykorvat ja alkukantaiset koirat. Alaryhmä 2 pohjoiset metsästyskoirat. Käyttökoetulos vaaditaan.

Lyhyt historiaosuus: Tämä Venäjän alueelta kotoisin oleva metsästyskoirarotu on yksi tärkeimmistä taiga-alueen ja Keski- ja Itä-Siperian vuoristoalueiden metsästyskoirista. Se on kehittynyt tunguusien ja jakuutien sekä varhaisista Baikalin ja Amurin alueen laikoista. Ensimmäinen varhaisen amurinlaikan kuvaus on peräisin 1900-luvun alusta, myöhemmin siitä tuli rotumääritelmän perusta. Vuonna 1947 itäsiperianlaika tunnustettiin omaksi rodukseensa, alustava rotumääritelmä julkaistiin 1949 ja lopullisesti rotumääritelmä hyväksyttiin 1981. Nykyään rotu on levinnyt laajalle alkuperäisillä alueillaan. Jalostusmateriaalia on viety myös irkutskin alueelle kenneleistä, joiden koirien tyyppi ja käyttöominaisuudet ovat hyvin vakiintuneet. Rodun populaatio on suuri Venäjän Euroopan puoleisissa osissa, varsinkin Leningradin, Smolenskin ja Tverin alueilla ja myös osassa Moskovan aluetta. Rotua arvostetaan myös Skandinaviassa.

Yleisvaikutelma: Keskikokoinen koira, rakenteeltaan vahva ja tiivis. Rungon pituus mitattuna rintalastan kärjestä istuinluun kärkeen on hieman säkäkorkeutta suurempi. Pää on melko suuri ja hyvin voimakas. Lihaksisto on hyvin kehittynyt. Luusto on vahva, uroksilla voimakkaampi kuin nartuilla. Sukupuolileima on selvä.

Tärkeitä mittasuhteita: Urokset ovat enemmän tai vähemmän suorakaiteen muotoisia ja nartut hieman pidempiä. Rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen on uroksilla 1,04–1,09 ja nartuilla 1,06–1,11. Uroksilla säkäkorkeus on 1–2 cm suurempi kuin korkeus lantion kohdalla, nartuilla säkäkorkeus on sama kuin korkeus lantion kohdalla tai 1 cm suurempi. Kuono-osan pituus on hieman alle puolet koko pään pituudesta. Raajakorkeus maasta kyynärpäähän on puolet säkäkorkeudesta.

Käyttäytyminen ja luonne: Tasapainoinen ja vakaa luonne. Energinen koira, jolla on erittäin hyvin kehittynyt hajuaisti, kyky havaita riistaa ja voimakas metsästysvietti erityisesti suurriistaa kohtaan. Työskennellessään hyvin itsenäinen. Ihmisiä kohtaan ystävällinen, miellyttävä ja luottavainen.

Pää: Vahva, melko suuri suhteessa runkoon, kiilanmuotoinen. Muodostaa ylhäältä katsottuna tasasivuisen kolmion. Kallo-osa on melko leveä, etenkin uroksilla.

Kallo-osa:

Kallo: Kallo-osan pituus on hieman sen leveyttä suurempi. Kulmakaaret ovat vain hieman erottuvat, pääläen harjanne ja niskakyhmy selvästi erottuvat.

Otsapenger: Loiva ja kohtuullisesti erottuva.

Kuono-osa:

Kirsu: Musta ja keskikokoinen; valkoisilla ja kellertävillä yksilöillä sallitaan ruskehtava kirsu.

Kuono: Hieman kallo-osaa lyhyempi ja sivusta katsottuna kiilan muotoinen, kohtuullisen tylppä.

Huulet: Melko tiiviit, eivät riippuvat.

Leuat/hampaat: Hampaat ovat valkoiset, suuret ja voimakkaat, hyvin kehittyneet ja tasaisessa rivissä. Täydellinen hampaisto, leikkaava purenta.

Posket: Poskiluut selvästi erottuvat, mutta ei liioitellusti.

Silmät: Keskikokoiset, soikeat ja vinoasentoiset, eivät syvällä kallossa sijaitsevat eivätkä ulkonevat. Silmien ilme on vilpittönnä ja ystävällinen. Silmät ovat väriltään tummanruskeat tai turkin väriin sointuvat ruskeat.

Korvat: Pystyt, liikkuvaiset, V:n muotoiset, korvan kärki on terävä tai hieman pyöristynyt. Kaukana toisistaan, silmän kanssa samassa linjassa. Korvalehdet kohtaisen paksut. Korvan sisäosa on hyvin karvoitettu.

Kaula: Lihaksikas, kuiva, poikkileikkaukseltaan pyöreä tai soikeahko, pään pituinen tai hieman lyhyempi. Kaulan asento on vaakatasoon nähden noin 40–50 asteen kulmassa.

Runko:

Ylälinja: Vakaa ja suora, säästä kohti hännäntyveä laskeva.

Säkä: Hyvin kehittynyt ja selvästi erottuva, varsinkin uroksilla, 1–2 cm selkälinjaa korkeammalla; nartuilla kohtuullisesti kehittynyt.

Selkä: Suora, voimakas, lihaksikas, kohtuullisen leveä.

Lanne: Lyhyt, kohtuullisen leveä, lihaksikas ja hieman kaartuva.

Lantio: Leveä, hieman viisto, suhteellisen pitkä.

Rintakehä: Leveä, syvä (rintakehä ulottuu kyynärpäähän tasolle tai 1–2 cm alemmaksi, varsinkin uroksilla), pitkä ja poikkileikkaukseltaan soikion muotoinen.

Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva kohoava; alalinja rintakehästä vatsaan nousee hieman.

Häntä: Selän päälle kiertyvä tai sirpinmuotoinen. Sirpinmuotoinen häntä, joka ei kosketa selkää tai on puoli-ksi kaartuva, voidaan hyväksyä. Suoraksi vedettynä häntä ulottuu kinnerniveleen tai 1–2 cm sen yläpuolelle.

Eturaajat:

Yleisvaikutelma: Eturaajat ovat kuivat ja lihaksikkaat, edestä katsottuna suorat, kohtuullisen kaukana toisistaan ja yhdensuuntaiset. Eturaajan pituus kyynärpäältä maahan on puolet säkäkorkeudesta.

Lavat: Pitkät, lihaksikkaat ja kohtuullisen viistot.

Olkavarret: Pitkät, kohtuulliset viistot ja lihaksikkaat. Lapaluun ja olkavarren välinen kulmaus on hyvin selvä.

Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset. Kyynärpäät ovat hyvin kehittyneet ja rungon pituusakselin suuntaisesti asettuneet.

Kyynärvarret: Suorat, kuivat, lihaksikkaat, poikkileikkaukseltaan pyöreät, edestä katsoen kohtuullisen leveät ja yhdensuuntaiset.

Välikämmenet: Eivät pitkät, sivusta katsoen hieman viistot. Etukäpälät: Pyöreät tai hieman soikeat, varpaat kaareutuneet ja tiiviisti yhdessä.

Takaraajat:

Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat lihaksikkaat ja hyvin kulmautuneet. Takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset.

Reidet: Kohtuullisen pitkät, hieman viistot.

Polvet: Hyvin kulmautuneet

Sääret: Pitkät, asenoltaan viistot, samanpituiset kuin reidet.

Välijalat: Lähes pystysuorat. Sivusta katsottuna pakarasta maahan vedetyn pystysuoran linjan tulee asettua välijalan etupuolelle tai hieman edemmäs.

Takakäpälät: Kuten etukäpälät, mutta hieman niitä pienemmät.

Liikkeet: Vapaat liikkeet. Tyypilliset liikuntamuodot ovat maatavoittava ravi, laukka tai käynti.

Nahka: Riittävän paksu ja joustava, poimuton, ei paksua ihonalaista kudosta.

Karvapeite:

Karva: Peitinkarva on karheaa ja suoraa. Aluskarva on hyvin kehittyntä, pehmeää, runsasta ja villavaa. Päässä ja korvissa karva on tiheää, lyhyttä ja kiiltävää. Lapojen päällä ja kaulassa karva on pidempää kuin rungossa muodostaen kauluksen, myös poskissa on ns. pulisongit. Uroksilla sään päällä oleva karva on pidempää. Raajoissa karva on lyhyttä, karheaa ja tiheää, ja eturaajojen takapuolella se on vain hieman pidempää kuin muualla. Takaraajojen takana karva muodostaa housut ilman hapsuja. Varpaiden välissä kasvaa suojaava, harjasmainen karva. Hännässä karva on suoraa, karheaa ja runsasta; hännän alapuolella hieman pidempää kuin yläpuolella muodostamatta hapsuja.

Väri: Tyypillisimmät värit ovat musta ruskein merkein, musta, mustavalkoinen, valkoinen ja valkoinen, jossa on laikkuja. Raajoissa sallitaan vähäinen pilkutus, jonka väri on sopusoinnussa päävärin kanssa.

Koko:

Säkäkorkeus: Urokset 57–64 cm, nartut 53–60 cm.

Virheet:

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

- puutteellinen sukupuolileima
- korostunut otsa ja suippo kuono
- osittainen pigmentin puutos kirsussa, huulissa ja silmäluomissa
- haalea kirsupigmentti
- enintään 4 välihampaan (P1-P2) puuttuminen
- tasapurenta yli 6-vuotiaalla koiralla
- pienet, harvat hampaat
- vaaleat tai meripihkanväriset silmät täysin mustalla koiralla suuret, alas kiinnittyneet tai pehmeät korvat, tai riittämätön karvoitus korvan sisäpuolella.
- poikkileikkaukseltaan liian kapea kaula
- pehmeä tai köyry selkä
- pitkä, suora tai köyristyvä lanneosa
- vaakasuora tai jyrkkä lantio
- litteä tai kapea rintakehä, riittämätön rinnansyvyys, puuttuva eturinta
- pystyasentoiset lavat, käyrät kyynärvarret, sisä- tai ulkokierteiset kyynärpäät
- pystys tai heikot välikämmenet
- sisä- tai ulkokierteiset käpälät
- hieman puutteelliset takakulmaukset; pihtikinttuisuus
- haravarpaiset tai litteät käpälät, puutteellinen karvoitus varpaiden välissä.
- takakannukset
- rajoittuneet liikkeet
- perusvärin sävyinen pilkutus rungossa tai päässä

Vakavat virheet:

- Virheellinen sukupuolileima
- lievä epäluuloisuus ihmistä kohtaan
- lihavuus tai laihuus
- karkeapiirteinen pää
- lyhyt tai suippo kuono
- liian jyrkkä tai tuskin havaittava otsapenger
- useamman kuin 4 välihampaan puuttuminen, mukaan lukien P1 ja P2
- pyöreät, ulkonevat silmät
- kärjistään pyöristyneet korvat, liian suuret ja paksut korvalehdet.
- neliömäinen runko
- takakorkeus
- kevyt luusto

- takaosa ylikulmautunut tai hyvin niukat takakulmaukset
- kapea takaosa, ulos kiertyvät polvet tai kintereet
- raskaat, virheelliset liikkeet, peitsaaminen
- poimuinen, löysä nahka
- pitkä karva eturaajojen takana ja voimakkaat hapsut reisien takaosassa ja hännässä
- laineikas, kihara, pehmeä tai liian pitkä karva; karva joka muodostaa selässä ja sään päällä jakauksen karvanlähdön aikaan
- pääväristä poikkeava rungon pilkutus
- annetun säkäkorkeuden ylitys tai alitus enemmän kuin 2 cm.

Hylkäävät virheet:

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- virheellinen purenta
- vino purenta
- neljän tai useamman hampaan puuttuminen, mukaan lukien P1-P2 tai M3, ylimääräiset etuhampaat
- herasilmä, kirjavat silmät
- riippuvat tai puolipystyt korvat
- töpöhäntä
- liian lyhyt tai pitkä karva, pohjavillan puuttuminen
- geneettisesti ruskea, sininen, juovikas (brindle) tai albiino väritys

Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Rotumääritelmä kuvaa perusrakenteista sangen vahvaa koiraa, joka on vankka ja lihaksikas olematta raskas. Rotumääritelmä on riittävän väljä tyybiltään vaihtelevan rodun arvostelemiseen käyttöominaisuudet huomioiden. Rotumääritelmä ei sisällä liioiteltuja piirteitä suosivia vaatimuksia.

Käytännössä rodun ulkomuoto on sen alkuperän takia sangen vaihteleva, katso kohta rodun tausta. Rodun sisällä on pääasiassa kahdentyyppisiä koiria; vahvaluustoisia, raskaampia koiria, sekä keveämpiä rakenteeltaan enemmän länsisiperianlaikaa muistuttavia koiria.

Rotumääritelmä kuvaa rungon pituudeksi 1: 1,04–1,09 uroksilla ja nartuilla 1:1,06–1,11.

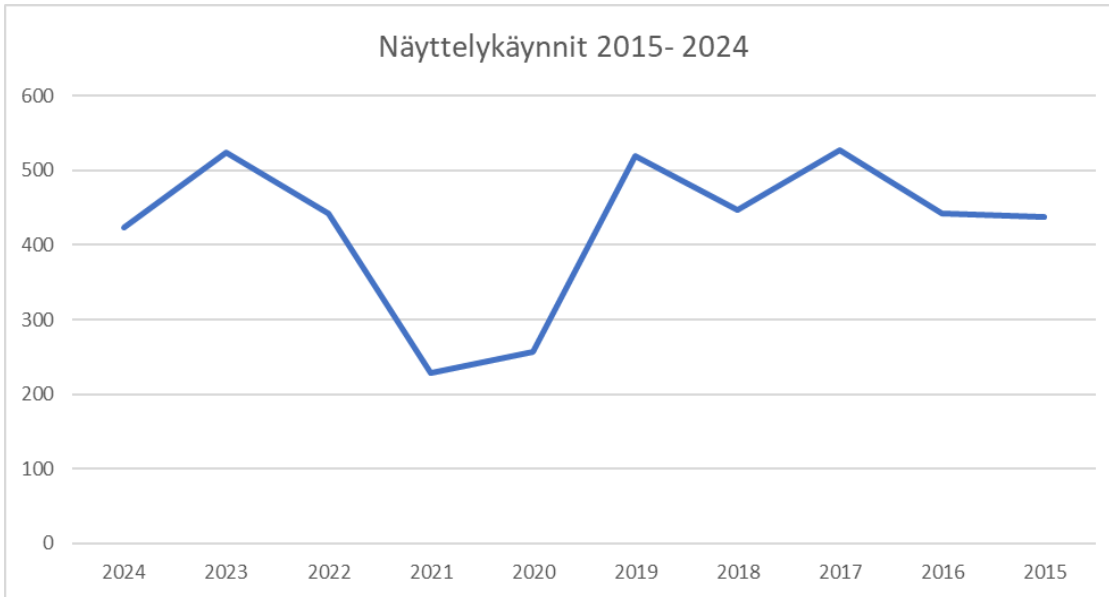
Näyttelyarvosteluiden perusteella näyttelykehissä nähdään jonkin verran lanneosaltaan huomattavasti pitempiäkin koiria. Lisäksi koirien koko on kokomäärityksen ylärajoilla

Puutteita esiintyy pään ja luuston järeysasteessa ja takaraajojen kulmautuneisuudessa. Erityisesti polvikulmaukset ovat niukahkoja. Niukat kulmaukset rasittavat koiran rakennetta metsästystilanteessa.

Jonkin verran esiintyy löysiä korvia, vaaleita silmiä sekä vaihtelua karvapeitteen laadussa. Näillä ei ole juuri merkitystä käyttötarkoituksen kannalta.

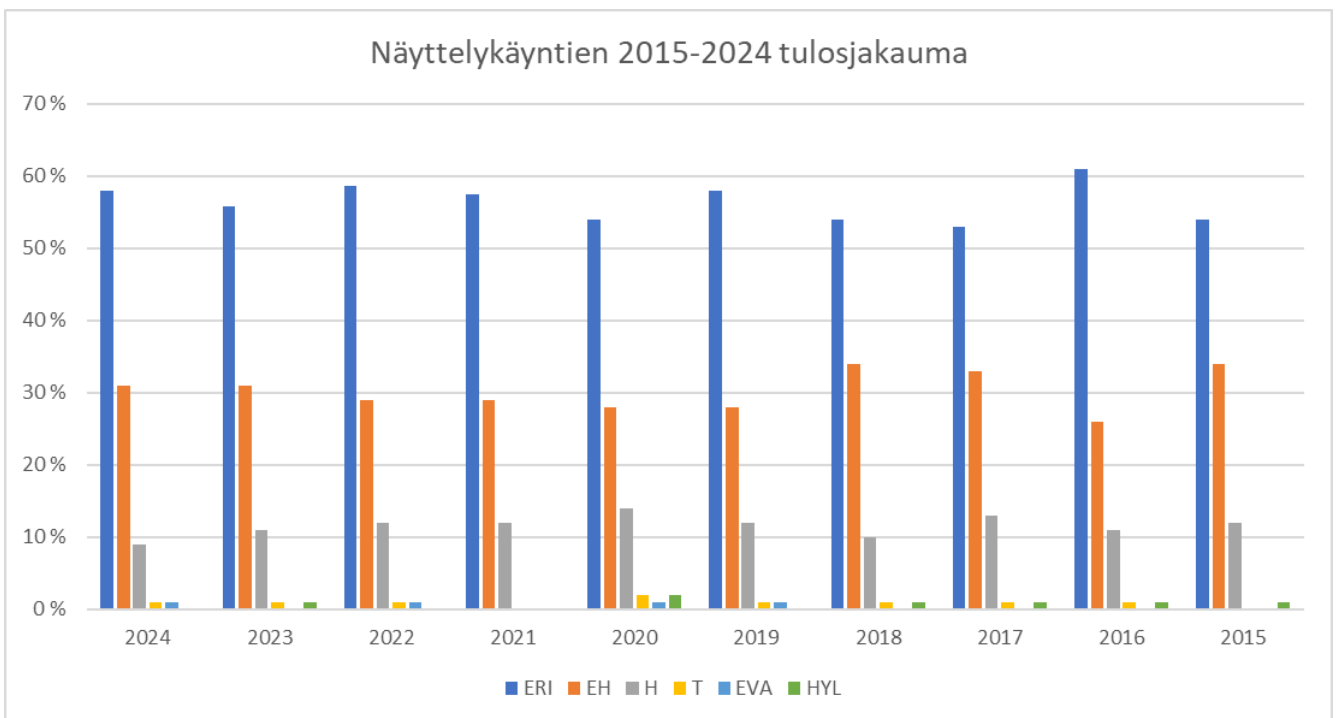
Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteellisesti rodunomaisia koiria.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostuskatselmuksset

Taulukko 14. Itäsiperianlaikojen näyttelykäynnit 2015–2024. (Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä)

Keskiarvo 425 käyntiä/vuosi.

Taulukko 15. Näyttelykäyntien tulokset 2015–2024 (Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä)

Jalostuskatselmuksia järjestetään vuosittain kesäkuussa. Katselmukseen koirat kutsuu jaosto. Katselmuksessa haastatellaan koiran omistajaa koiran metsästys- ja terveysominaisuuksiin liittyen. Lisäksi koira saa katselmuksessa arvioinnin ulkomuodosta ja siitä, miten se vastaa rotumääritelmää. Jalostuskatselmuksiin

on osallistunut itäsiperianlaikoja vuosittain 6–12. Kutsutuksi ovat viime vuosina päätyneet koirat, joiden sukulinjoja on käytetty jalostuksessa vähemmän, tai ei lainkaan.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rodun käyttötarkoituksen, metsästyksen, kannalta on tärkeää rakenne- ja ulkomuoto-ominaisuuksien säilyminen rodunomaisena, alkukantaisena. Itäsiperianlaikan rakenne on pysynyt tarkoituksenmukaisena ja rotu soveltuu hyvin metsästyksen erilaisissa maastoissa ja olosuhteissa. Käyttötarkoituksen kannalta välttämättömimmät ominaisuudet ovat riittävät kulmaukset niin etu- kuin takaraajoissakin sekä ihanne-koko. Liian suuri koko voi vaikuttaa negatiivisesti myös käyttöominaisuuksiin.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Pehmytkorvaisuus on rodussa vähentynyt, mutta edelleen se täytyy ottaa huomioon jalostuksessa. Pehmytkorvaisuudesta jaosto on saanut viimeisen parin vuoden aikana ainoastaan yksittäisiä ilmoituksia.

Liian pitkä peitinkarva - näyttelyiden laatuarvosteluissa on havaittavissa enemmän mainintoja pitkästä peitinkarvasta. Rotumääritelmän mukaan itäsiperianlaikan karvapeitteessä vakava virhe on pitkä karva eturaajojen takana ja voimakkaat hapsut reisien takaosassa sekä hännässä. Hylkäävä virhe puolestaan on liian pitkä, tai lyhyt karva sekä pohjavillan puuttuminen.

Käyttöominaisuuksiin eniten vaikuttaa kulmausten niukkuus yhdistettynä suureen kokoon ja raskaaseen rakenteeseen. Itäsiperianlaikojen koko on kasvanut sekä uroksilla että nartuilla. Näyttelyissä on viime vuosien aikana suosittu suurikokoisempia koiria, mikä näkyy tarkasteltaessa sertin saaneita koiria - suuri on näyttävä, kaunis.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodulla on vuosille 2020–2024 voimassa oleva jalostuksen tavoiteohjelma. Kyseiselle Jalostuksen tavoiteohjelmalle on haettu vuoden jatkoaika ja tämä tavoiteohjelma tulee voimaan 2026 vuoden alussa.

Tätä aikaisempi Jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa 2013–2017, vahvistettu ja hyväksytty Suomen Kennelliitossa 2.3.2013.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Uros	Synt. vuosi	Näytte lytulos	Käyttö tulos	Pentueet	Pennut	Lonkat				Kyynärivelet				Polvet				Silmät			
						Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1 HUNTERSHEART HERCULES	2015	MVA	KVA	7	40	3	0	8 %	*	3	0	8 %	*	2	0	5 %	*	4	0	10 %	0 %
2 EASTCAPE BRUNO	2016	ERI	KVA	6	34	5	0	15 %	0 %	5	0	15 %	0 %	1	0	3 %	*	2	0	6 %	*
3 HÄRSKI	2016	MVA	KVA	4	33	8	0	24 %	0 %	7	0	21 %	0 %	4	1	12 %	25 %	2	0	6 %	*
4 SUOJARANNAN VITIM	2015	H	KVA	4	32	3	0	9 %	*	3	0	9 %	*	1	0	3 %	*	3	0	9 %	*
5 KORPIUKON RUUTI	2015	MVA	KVA	5	31	4	0	13 %	0 %	3	0	10 %	0 %	3	0	10 %	0 %	3	0	10 %	0 %
6 HUNDÅNS LEO	2016	MVA	KVA	4	28	6	0	21 %	0 %	5	0	18 %	0 %	2	0	7 %	*	1	0	4 %	*
7 SOIDINAHON NUOSKAN HOLKERI	2018	SERT	KVA	4	27	4	0	15 %	0 %	4	0	15 %	0 %	2	0	7 %	*	2	0	7 %	*
8 HIRVASHARJUN PABLO	2016	SERT	KVA	4	26	8	0	31 %	0 %	6	0	23 %	0 %	3	0	12 %	0 %	1	0	4 %	*
9 PÄKKILÄ BACKENS UKKO	2019	MVA	KVA	4	26	4	0	15 %	0 %	4	0	15 %	0 %	1	0	4 %	*	2	0	8 %	*
10 HUNTERSHEART ILVES	2016	MVA	KVA	5	25	3	0	12 %	0 %	3	0	12 %	0 %	1	0	4 %	*	2	0	8 %	*
11 KATAJATÖYRÄN KASANOVA	2018	MVA	KVA	4	24	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
12 PAKASPURON ARTHUR	2016	ERI	KVA	5	22	2	0	9 %	*	2	0	9 %	*	0	0	0 %	*	1	0	5 %	*
13 PUKKIMÄEN IIKORI	2017	MVA	KVA	4	22	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
14 N-PEKO	2017	EH	-	5	22	1	0	5 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
15 KATAJATÖYRÄN KALLE	2018	ERI,SA	KVA	4	21	1	0	5 %	*	1	0	5 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
16 KAMU	2016	SERT	KVA	4	20	1	0	5 %	*	1	0	5 %	*	1	0	5 %	*	1	0	5 %	*
17 JEGOR	2016	EH	KVA	3	20	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
18 IIGOR	2017	MVA	KVA	4	20	2	0	10 %	0 %	2	0	10 %	0 %	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
19 BALTHAZAR	2017	ERI	-	4	20	1	0	5 %	*	1	0	5 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
20 HIRVASHARJUN PEDRO	2016	-	HIRV-1	3	19	2	0	11 %	0 %	1	0	5 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*

Taulukko 16. Käytetyimmät jalostusurokset 2015–2024 ja jälkeläisten terveystutkimustulokset (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Uros	Synt. vuosi	Käyttö tulos	Pentueet	Pennut	Käyttökoetulokset		KARH1	Lintu tulos
					Hirvi KVA	Luokkatulos		
1 HUNTERSHEART HERCULES	2015	KVA	7	40	4	4		
2 EASTCAPE BRUNO	2016	KVA	6	34	5	3	1	
3 HÄRSKI	2016	KVA	4	33	4	5		
4 SUOJARANNAN VITIM	2015	KVA	4	32	1	3		
5 KORPIUKON RUUTI	2015	KVA	5	31	5	1		
6 HUNDÅNS LEO	2016	KVA	4	28	6	7		
7 SOIDINAHON NUOSKAN HOLKERI	2018	KVA	4	27				
8 HIRVASHARJUN PABLO	2016	KVA	4	26	2	6		
9 PÄKKILÄ BACKENS UKKO	2019	KVA	4	26	2	4		
10 HUNTERSHEART ILVES	2016	KVA	5	25	3	3		
11 KATAJATÖYRÄN KASANOVA	2018	KVA	4	24		2		
12 N-PEKO	2017	-	5	22	1	2		
13 PUKKIMÄEN IIKORI	2017	KVA	4	22	1	1		
14 PAKASPURON ARTHUR	2016	KVA	5	22	2			
15 KATAJATÖYRÄN KALLE	2018	KVA	4	21	3	2		
16 BALTHAZAR	2017	-	4	20	1	1		
17 KAMU	2016	KVA	4	20	1	1		
18 JEGOR	2016	KVA	3	20	1			
19 IIGOR	2017	KVA	4	20	1	4		
20 HIRVASHARJUN PEDRO	2016	HIRV-1	3	19	1	2		

Taulukko 17. 2015–2024 käytetyimpien jalostusurosten jälkeläisten käyttökoetulokset (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Narttu	Synt. vuosi	Näytte lytulos	Käyttöt ulos	Pentueet	Pennut	Lonkat				Kynnärnivelet				Polvet				Silmät			
						Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1 KATAJATÖYRÄN ISLA	2015	H	KVA	4	31	7	0	23 %	0 %	6	0	19 %	0 %	4	0	13 %	0 %	5	0	16 %	0 %
2 VIHAKOSKEN PIMU	2015	SERT	KVA	3	27	3	0	11 %	0 %	2	0	7 %	*	1	1	4 %	*	0	0	0 %	*
3 KATAJATÖYRÄN KALINA	2018	MVA	KVA	4	26	4	0	15 %	0 %	4	0	15 %	0 %	1	0	4 %	*	1	0	4 %	*
4 KORPILAIN KIKKA	2015	SERT	KVA	3	24	1	0	4 %	*	1	0	4 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
5 JUUTTAAN RAKKA	2015	MVA	KVA	3	21	2	0	10 %	0 %	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
6 AADA	2017	ERI SA	-	3	18	1	0	6 %	*	1	0	6 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
7 SOIDINAHON PYRYN PYYTÖ	2015	MVA	HIRV-1	3	17	2	0	12 %	0 %	2	0	12 %	0 %	0	0	0 %	*	1	0	6 %	*
8 RIISTAVIETIN HARMI	2017	ERI SA	KVA	2	17	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
9 SOIDINAHON VAKIO TULI	2017	SERT	HIRV-1	2	15	6	0	40 %	0 %	5	0	33 %	0 %	2	0	13 %	0 %	1	0	7 %	*
10 KATAJATÖYRÄN KALASNIKOV	2018	ERI	-	2	15	1	0	7 %	*	1	0	7 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
11 KORPIPURON HELMI	2019	ERI	HIRV-1, HIRV-J1	2	15	2	0	13 %	0 %	2	0	13 %	0 %	1	0	7 %	*	1	0	7 %	*
12 LUNA	2016	SERT	KVA	3	14	1	0	7 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
13 PULYA	2019	SERT	-	2	14	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
14 TINTTARAISEN QUATRO	2015	SERT	HIRV-3	2	14	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
15 VARJAGIN THORA	2016	SERT	HIRV-1	2	14	3	0	21 %	0 %	3	0	21 %	0 %	1	0	7 %	*	1	0	7 %	*
16 MÄNTYKALLION PIRRE	2016	EH	HIRV-1	2	13	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
17 SOIDINAHON WIRTA	2018	ERI SA	-	2	13	2	0	15 %	0 %	2	0	15 %	0 %	1	0	8 %	*	2	0	15 %	0 %
18 MURSUVIKSEN HANI	2020	EH	KVA	2	13	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
19 URALIN KIRA	2015	ERI	-	3	13	1	0	8 %	*	1	0	8 %	*	0	0	0 %	*	1	0	8 %	*
20 ISOVUOMAN KATARIINA	2016	H	HIRV-1	3	13	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*

Taulukko 18. Käytetyimmät jalostusnartut 2015–2024 ja jälkeläisten terveystutkimustulokset (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Narttu	Synt. vuosi	Käyttö tulos	Pentueet	Pennut	Käyttökoetulokset		KARH1	Lintu tulos
					Hirvi KVA	Luokkatulos		
1 KATAJATÖYRÄN ISLA	2015	KVA	4	31	6	5		
2 VIHAKOSKEN PIMU	2015	KVA	3	27	3	1		
3 KATAJATÖYRÄN KALINA	2018	KVA	4	26	1	4	1	
4 KORPILAIN KIKKA	2015	KVA	3	24	1	6		
5 JUUTTAAN RAKKA	2015	KVA	3	21		3		
6 AADA	2017	-	3	18	1	1		
7 SOIDINAHON PYRYN PYYTÖ	2015	HIRV-1	3	17	1			
8 RIISTAVIETIN HARMI	2017	KVA	2	17		3		
9 SOIDINAHON VAKIO TULI	2017	HIRV-1	2	15	1	3		
10 KATAJATÖYRÄN KALASNIKOV	2018	-	2	15		1		
11 KORPIPURON HELMI	2019	HIRV-1, HIRV-J1	2	15		1		
12 LUNA	2016	KVA	3	14	1			
13 PULYA	2019	-	2	14		1		
14 TINTTARAISEN QUATRO	2015	HIRV-3	2	14				
15 VARJAGIN THORA	2016	HIRV-1	2	14	1			
16 MÄNTYKALLION PIRRE	2016	HIRV-1	2	13		3		
17 SOIDINAHON WIRTA	2018	-	2	13				
18 MURSUVIKSEN HANI	2020	KVA	2	13				
19 URALIN KIRA	2015	-	3	13	2	1		
20 ISOVUOMAN KATARIINA	2016	HIRV-1	3	13	1	1		

Taulukko 19. 2015–2024 käytetyimpien jalostusnartujen jälkeläisten käyttökoetulokset (Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä)

Jalostuksessa on selkeästi viimeisen 10 vuoden aikana suosittu KVA-HIRV sekä rotujärjestön HIRV mestaruus – kokeissa menestyneitä koiria – sekä urosten että narttujen osalta.

Metsästysominaisuuksien periytyminen vaihtelee. Nartuilla metsästysominaisuuksien periytyvyys tarkastellen käyttökoetuloksia on 0–35 % luokkaa, keskiarvolla 16 %. Uroksilla vastaava keskiarvo on 19 %

(periytyvyys = kuinka monta % pennuista on haukkunut luokkatuloksen metsästysominaisuuskokeessa). Metsästysominaisuuksien periytyvydessä ei ollut narttujen osalla selkeää eroa siinä oliko narttu itse luokkatuloksen omaava vai ei – molemmilla oli sekä matalia että korkeita prosenttilukuja. Uroksien osalla ero oli selkeämpi – korkeisiin periytyvyysprosentteihin ylsi ainoastaan luokkatuloksen omaavien koirien jälkeläiset – toki 20 eniten käytetyn uroksen joukkoon mahtui ainoastaan 2 ei luokkatuloksen omaavaa urosta. Luku kertoo metsästysominaisuuksien periytyvyydestä huonosti ja epäluotettavasti, koska siihen voidaan katsoa vaikuttavan paitsi koiran maantieteellinen sijainti Suomessa, myös koiran omistajan harrastuneisuus koetoiminnan parissa. Jotakin suuntaa luku kuitenkin antaa.

Terveystutkimuksissa listojen kärkipään koirien pentuja on käytetty kohtalaisen hyvin rodun muihin terveystutkimusmääriin verrattaessa – voisiko tästä siis vetää johtopäätöksen, että menestyneiden ja paljon jalostuksessa käytettyjen koirien pennut ohjautuvat automaattisesti aktiivisille ja vastuullisille koiran omistajille?

Jokaisella kasvattajalla on tässä haastetta – valita ja aktivoida pentujensa omistajat siten, että saa palautetta kasvatustyöstään metsästyskokeiden ja terveystutkimusten muodossa.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoiteohjelmaan 2020–2024 määritellyt jalostuksen tavoitteet:

Tavoite	Toimenpiteet	Tulos
Terveys ja populaatio: ”sukusiitosprosentti alle 6,25 %” ”sukukatoprosentin tavoiteluku 0,90” ”terveys yhtä vahva kuin aikaisemmin” ”jalostuspohjan laajentaminen”	Sukusiitosasteen keskiarvon seuranta ja prosentuaalinen osuus tavoiteohjelman ylittävistä arvoista.	Sukusiitosaste on laskenut vuodesta 2018 4,60 %:sta vuoden 2024 4,23 %:iin – keskiarvo 5 vuoden seurannassa 3,89 %. Jalostuspohja kapenee – etenkin uroksien puolella yksittäisien koirien jälkeläismäärät ovat yli suositusten. Jalostukseen käytetään uroksista keskimäärin 17 % tiettynä vuonna syntyneistä uroksista. Vastaava luku on nartuilla 22 %.
	Terveyskyselyjen pohjalta listaus esiintyvistä terveydellisistä tekijöistä ja vioista.	Terveyskyselyihin saadaan vastauksia vähän. Sairastumisen ja/tai sairauteen liittyviä ilmoituksia olemme saaneet terveystutkimuksen kautta (atopia ja allergia, epileptiset oireet – ei epilepsia) muutamia.

		Terveys rodussa on hyvä. Ns silmällä pidettäviä, perinnöllisiä sairauksia esiintyy.
	<p>Terveystutkimusten seuranta (lonkkakuvaukset, silmätutkimukset) - järjestö on tukenut terveystutkimuksia korvaamalla osan kustannuksista (15e/lonkka/silmä/POAG beagle tai norjanharmaahirvikoina versio)</p>	Terveystutkimuksia tehdään edelleen rodun yksilömäärä huomioiden vähän. Tutkittujen koirien määrä on kuitenkin vakiintunut.
	Seurataan rekisteröintien kehitystä	Rekisteröintimäärät ovat viimeisen kahden vuoden aikana olleet alle 200 koiraa/vuosi, rekisteröintien lineaarinen kehitys on edelleen positiivinen.
	<p>2021: 70 jalostusneuvontaa, 54 pentuetta rekisteröity 2022: 52 jalostusneuvontaa, 58 pentuetta rekisteröity 2023: 57 jalostusneuvontaa, 36 pentuetta rekisteröity, joista 15 neuvonnan ulkopuolista. 2024: 39 jalostusneuvontaa; 40 pentuetta rekisteröity, 19 neuvonnan ulkopuolista.</p>	<p>Jalostusneuvontoja annetaan suhteessa rekisteröintimäärään kohtuullisesti. Vuosina 2022 ja 2024 neuvontojen määrä suhteessa rekisteröinteihin oli vähäinen, esimerkiksi vuonna 2024 rekisteröidyistä pentueista lähes puolet oli jalostusneuvonnan ulkopuolisia yhdistelmiä.</p> <p>- pentueita tehdään paljon neuvontojen ulkopuolella.</p> <p>- osa neuvonnan saaneista yhdistelmistä ei toteudu syystä tai toisesta.</p>
<p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <p>” Jalostukseen käytettävien koirien tulisi olla rodun keskitasoa parempia metsästysominaisuuksiltaan.”</p> <p>”monipuolinen riistavietti”</p>	<p>Luonneominaisuuksien poiminta näyttelytuloksista.</p> <p>Koekäyntien tulosten seuranta ja tilastointi.</p> <p>Kasvattajien toiminnan tulokset.</p>	<p>Luonnekuvaukset ovat arvosteluissa pääsääntöisesti rodunomaisia ja positiivisia.</p> <p>Koekäyntien määrä vakiintunut. Tulos taso ennallaan. Monipuolisuutta rodusta löytyy edelleen.</p>

<p>”metsästysominaisuuksien kohottaminen eriosa-alueilla – haku”</p> <p>”luonne samanlainen, vahva, kuin aikaisemmin”</p>	<p>Jalostukseen suositeltavien koirien listaus syntymävuosittain (sopivat ja ei sopivat)</p>	
	<p>Jalostukseen käytettyjen koirien listaus (pentueet)</p>	
<p>Ulkomuoto</p> <p>”rotumääritelmän mukainen – ihannekoko, oikea rungonpituus korkeuteen nähden”</p>	<p>Sertifikaateilla palkittujen koirien koko, poikkeaminen ihannekoosta seuranta.</p>	<p>Sertifikaateilla palkitut koirat ovat olleet näyttelyarvostelujen ilmaisujen mukaan keskikokoisia, tai koon ylärajoilla olevia.</p> <p>Urosten ja narttujen keskikoon arviointi on hankalaa, koska näyttelyistä kerättyä mittaustietoa sekä sanallisia arviointeja on niukasti, tai ne vaihtelevat saman koiran kohdalla, eikä sen perusteella voida tehdä johtopäätöksiä.</p>
	<p>Hylätyt/EVA arvostelun saaneiden koirien seuranta.</p>	<p>Hylätyissä arvosteluissa purentavika, puuttuvia hampaita ja yksi ison koon takia.</p>
	<p>Vuosiyhteenveto näyttelytuloksista (kokonaisuuden seuraaminen ulkomuodollisesti).</p>	<p>Vuosiyhteenvedossa koirien taso korkea ja säilynyt erittäin hyvänä.</p>
	<p>Jalostuskatselmus</p>	<p>Jalostuskatselmus on vuosittain ja siihen on kutsuttu jaoston toimesta 6–12 koira.</p>

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet 2026–2030

Tavoite	Toimenpiteet
<p>Terveys ja populaatio:</p>	<p><u>YLEISET TOIMENPITEET:</u></p> <p>ITÄSIPERIANLAIKA JAOSTO:</p> <ul style="list-style-type: none"> seuraa ja tilastoi puolivuositain jalostukseen liittyviä tilastoja – heinäkuussa sekä tammikuussa edellisen kuluneen vuoden osalta – toimittaa tilastotiedot rotujärjestön hallitukselle. <p>ROTUJÄRJESTÖ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ohjaa ja valvoo jaoston toimintaa. tiedottaa jäsenistöä ja rodusta kiinnostuneita, kerää ja kokoaa rotuun liittyvää tietoa.
<p>Sukusiitosaste alle 5,8 %</p> <p>Sukukatoprosentti tavoite 0,9/4 sukupolvea</p> <p>Tehollinen populaatio - yksittäisen koiran jälkeläisten osuus pysyy alle 35 (max 6 pentuetta), mikä tällä hetkellä vastaa hieman 3,5 % neljän vuoden rekisteröinneistä.</p>	<p>Jalostusohje päivitetään vuosittain jaoston toimesta. Ohje on voimassa 1.8–31.7. välisen ajan vuosittain.</p> <p>Jaosto neuvoo ja ohjaa koirien omistajia jalostustyössä jalostusneuvontojen avulla. Jalostusneuvonta on rotujärjestön jäsenille ilmainen.</p> <p>Rotujärjestö päivittää jalostukseen liittyvää ohjeistusta järjestön nettisivustolle sekä tiedottaa asiaan liittyen. Rotujärjestö kerää tietoa terveys- ja pentuekyselyin.</p> <p>Jalostuksen tavoiteohjelman ja jalostusohjeen toteutumisen seuranta.</p>
<p>Itäsiperianlaikojen terveys säilyy hyvänä.</p> <p>Terveyskyselyihin saadaan vastauksia 10/vuosi.</p> <p>Jalostukseen käytettäviltä koirilta tutkitaan virallisin terveys-tutkimuksin vähintään lonkat ja silmät. Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan tutkittavaksi DNA-testillä POAG</p>	<p>Jaosto ylläpitää Terveysriskilaskuria, jonka avulla pystytään kartoittamaan suunnitelmissa olevien yhdistelmän mahdollista terveysriskiä.</p> <p>Rotujärjestö sekä jaosto tiedottavat terveyskyselyistä ja pyytävät koiran omistajilta aktiivista osallistumista.</p> <p>Terveystutkimustulosten seuranta jalostustietojärjestelmässä.</p> <p>Rotujärjestö sekä jaosto tukevat jäsenistön koirien terveystutkimuksia mainittujen tutkimusten osalta 15e/tutkimus (vuosittainen max avustussumma 300e/vuosi). Lisäksi tuetaan rahallisesti POAG (beagle ja norjanharmaahirvikoira) DNA-tutkimuksia. Ehtona on, että jäsen toimittaa ko tutkimuksen tuloksen järjestön käyttöön sekä rotujärjestön jäsenyys.</p>

(beagle tai norjan harmaahirvikoina-versio).	
Luonne ja käyttöominaisuudet:	
Rodun luonne säilyy rotumääritelmän mukaisena.	Jalostusvalinnoissa ja -suosituksissa huomioidaan myös käyttäytymisominaisuudet. Luonne- sekä käyttäytymistä kuvaavien ilmaisujen seuranta ja poiminta näyttelytuloksista vuosittain.
Koiria käytetään metsästyksen käyttökokeissa monipuolisesti: <ul style="list-style-type: none"> • HIRV 300 koekäyntiä/vuosi • KARH • LINT 	Koekäyntien tulosten seuranta ja tilastointi vuosittain. Rotujärjestö osaltaan kannustaa, opettaa ja ohjaa jäsenistöään käyttökokeiden pariin. Järjestö järjestää vuosittain käyttökokeita.
Ulkomuoto:	
Koirien koko sekä rakenne säilyvät rotumääritelmän mukaisena. Jalostukseen käytetty koira on saanut virallisesta koiranäyttelystä vähintään tulokset H yli 15 kk:n iässä, tai se on osallistunut rodun jalostuskatselmukseen.	Näyttelytulosten seuranta: Sertillä palkittujen koirien koko, poikkeaminen ihannekoosta seuranta vuosittain. Hylätyt/EVA arvostelun saaneiden koirien seuranta vuosittain. Jalostusohjeessa mainittu suositus – tavoitteen seuranta vuosittain. Rotujärjestön organisoimana järjestetään jalostuskatselmuksia vuosittain.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Terveys ja populaatio:

Terveysluokituksessa otetaan huomioon viralliset silmälausunto, lonkkaniveltutkimukset ja DNA-tutkimuksista POAG beagle ja norjanharmaahirvikoina – versiot.

Yhdistelmät luokitellaan tehtyjen terveystutkimusten osalta seuraavasti:

A. Molemmilta on tutkittu silmät ja lonkat

B. Molemmilta on tutkittu silmät ja/tai lonkat

C. Yhdistelmän toiselta osapuolelta on tutkittu joko silmät tai lonkat, tai koira on testattu DNA testillä (POAG beagle ja norjanharmaahirvikoira)

D. Tutkimukset puuttuvat molemmilta

Huomioitavaa:

DNA-tutkimukset eivät korvaa kliinisiä silmätutkimuksia.

1–7-vuotiaalle koiralle tehty silmätutkimus on voimassa 36 kuukautta, alle vuoden ikäiselle koiralle tehty tutkimus on voimassa vuoden.

Lonkkaniveltutkimukset suositellaan suoritettavaksi koiran täytettyä 18 kuukautta. Tällöin kasvuvaihe on todennäköisesti päättynyt.

Mikäli terveystutkimuksen tulosta ei löydy Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä, tulee kopio tutkimuksesta toimittaa jalostustoimikunnalle oikean luokituksen saamiseksi.

Jalostukseen käytettävän koiran suositellaan olevan iältään vähintään 2-vuotias, mielellään tätä vanhempi, jotta sen ja lähisukulaisten ominaisuuksista saadaan mahdollisimman varmaa tietoa jalostusta varten. Jalostuksessa tulee huomioida, että useimmat koirien perinnölliset sairaudet ja ongelmat ilmenevät kolmeen (3) ikävuoteen mennessä.

Sukusiitosprosentti pyritään pitämään tavoiteohjelman voimassaolokauden aikana alle 5,8 %:ssa (8 sukupolvessa). Nykyinen keskimääräinen sukusiitosprosentti on 4,8 %. Jalostustoimikunta käyttää sukusiitosprosentin laskemisessa Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmää.

Jalostuksen ohjauksessa pyritään, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun populaatiosta jää jalostuskäyttöön, etenkin urosten kohdalla.

Uroksille hyväksytään alkuun enintään kolme pentuetta kolmelle eri nartulle. Mikäli jälkeläisten käyttökoetulosten palkitsemisprosentti on kaksinkertainen rodun keskiarvoon nähden (pennuista 30 % koepalkittuja), voidaan hyväksyä lisäksi 3 pentuetta, eli yhteensä 6 pentuetta. Jalostustoimikunta seuraa jälkeläisten käyttökoetulosten palkitsemisprosentteja. Uroksen jälkeläisten maksimimäärä on 35 (3 % = 29,8 pentua). Rajana käytettävään joko pentuemäärää tai jälkeläismäärää riippuen siitä, kumpi ensin täyttyy.

Nartuille hyväksytään aluksi kolmea pentuetta vähintään kolmelle eri urokselle. Mikäli jälkeläisten palkitsemisprosentti on vähintään rodun keskiarvotasoa (pennuista 15 % koepalkittuja), voidaan lisäksi hyväksyä 2 pentuetta eli yhteensä 5 pentuetta, joka on myös Kennelliiton Koirarekisteriohjeen enimmäismäärä.

Uusintayhdistelmä hyväksytään perustelluista syistä ainoastaan itäsiperianlaikajaoston päätöksellä.

Käyttöominaisuudet ja luonne:

Jalostukseen käytettävien koirien tulisi olla rodun keskitasoa parempia metsästysominaisuuksiltaan.

Käyttöominaisuuksien luokitteluksi jalostustoimikunta on laatinut yhdistelmille luokitukset A-D, josta käy esille jalostukseen käytettävien yhdistelmien metsästysominaisuudet käyttökoetulosten perusteella.

Käyttökoetuoksiksi hyväksytään metsästyksen omainen tapahtuma, josta kirjataan koemuodon hyväksytyjen tuomareiden allekirjoittama pöytäkirja. Mikäli kokeen tulosta ei löydy Kennelliiton

jalostustietojärjestelmästä tai Koiratietokannasta, tulee kopio koepöytäkirjasta toimittaa jalostustoimikunnalle saadakseen oikean luokituksen.

Yhdistelmät luokitellaan seuraavasti:

- A. Molemmilla vähintään koetulos HIRV-2, KARH-1, LINT-2
- B. Molemmilla vähintään koetulos HIRV-3, LINT-3
- C. Toisella vähintään koetulos HIRV-3, LINT-3
- D. Ei riittäviä käyttö- tai taipumuskoetuloksia

Jalostukseen käytettävät koirat ovat luonteeltaan ja käyttäytymiseltään rotumääritelmän mukaisia. Niiden tulee selvitä hyvin arkipäivän tilanteista. Jalostukseen ei käytetä koiraa, joka on arka tai vihainen.

Ulkomuoto:

Jalostukseen käytettävät koirat ovat rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan rodunomaisia, eikä niillä ole ulkomuodossaan vakavia, hyvinvointia alentavia vikoja. Jalostukseen käytettävät koirat soveltuvat rakenteeltaan ja muiltakin osin siihen käyttötarkoitukseen, mihin rotu on jalostettu.

6.3 Terveysriskilaskuri/itäsiperianlaikojen terveystietokanta

Itäsiperianlaikajaostolla on käytössään terveysriskilaskuri, jonka tarkoituksena on tuottaa lisätietoa paritettavan yhdistelmän terveydestä. Terveysriskilaskuri toimii myös jalostusneuvonnan työkaluna tiedonhallinnassa, jota ilman jalostusneuvojen on haastavaa hallita käytettävissä olevaa koirien terveyteen liittyvää tietomäärää. Tavoitteena on säilyttää rodussa oleva terveydentila sekä ehkäistä perinnöllisten sairauksien yleistyminen rodussa.

Laskurin toiminta perustuu itäsiperianlaikajaoston keräämään tietoon ilmoitetuista itäsiperianlaikojen sairauksista tai vioista. Laskurissa sairaudet ja viat on jaoteltu seitsemään kokonaisuuteen; epilepsia, POAG (ahdaskulmaglaukooma), muut silmäsairaudet, iho- ja sisäelinsairaudet ml autoimmuunisairaudet, rakenteelliset viat sekä pehmytkorvaisuus. Sairauksia/vikoja käsitellään laskurissa niiden vakavuuden suhteessa ja jokaisesta sairauskokonaisuudesta muodostuu oma riskiarvio, jota jaosto hyödyntää jalostusneuvontoja tehdessä. Yhdistelmille arvioidaan laskurin avulla terveystietokannan asteikolla ei riskiä (hyväksytty), kohonnut terveystietokanta, merkittävä terveystietokanta (ei hyväksyntää).

Terveystietokantaan kerätään tietoa sairaista/viallisista koirista sekä niiden vanhemmista ja sisarista sairauten liittyvän perinnöllisyys- ja periytyvyystiedon perusteella. Sairas/vian omaava koira on perinnöllisten sairauksien osalta yksilö, jota ei tule käyttää jalostukseen. Yleensä myös sairaan/vian omaavan koiran sisarukset sekä vanhemmat ovat jalostuksellisesti yksilöitä, joiden jalostaminen sisältää suuren riskin periyttää sairautta tai koirassa olevaa vikaa. Edellä mainitusta syystä myös sairaan koiran sisaret sekä vanhemmat on lisätty terveystietokantaan sairauden/vian tiedossa olevan periytymistavan mukaisella painoarvolla.

Jaosto kerää terveystietoja terveystietokantaan:

- Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä, Koiratietokanta sekä vastaavat luotettavat tietokannat,
- terveystarkastukset
- sekä koiran omistajan ilmoittamana (perustuen eläinlääkärin lausuntoon tai arvioon koirasta).

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen

RISKI	SYY	VARAUTUMINEN	MITEN VÄLTETÄÄN	SEURAUS
Geneettinen monimuotoisuus pienenee, jalostuspohja kapenee.	Jalostusneuvontaa ei käytetä, jalostussuosituksia ei käytetä/ei tunneta - tehollinen populaatio on pieni/laskee.	Seurataan rodun jalostuspohjaan liittyviä tilastoja vuosittain.	Ohjataan ja neuvotaan kasvattajia ja rodun harrastajia. Suositellaan ja rohkaistaan kasvattajia käyttämään jalostuksessa laajasti terveitä sukuja ja huomioimaan myös vähän käytetyt linjat/koirat (urokset).	Perinnölliset sairaudet lisääntyvät, hedelmällisyys ja pentuekoot pienenevät sekä pentujen elinvoima vähenee. Rodusta tulee geneettisesti pieni.
Perinnölliset sairaudet lisääntyvät rodussa, sairaudet eivät tule jaoston tietoon ja käyttöön.	Oman edun tavoittelu – unohdetaan vaalia rodun terveyttä. Jalostusvalinnat ja niiden vaikutus.	Seurataan rodun terveydestä kertovia tietokantoja. Varmistetaan toimiva ilmoitusväylä rodun harrastajilta jaostolle.	Ohjataan ja neuvotaan kasvattajia ja rodun harrastajia rodun terveydestä sekä sairauksista/vioista. Rohkaistaan kasvattajia ja harrastajia ilmoittamaan sairauksista ja vioista – koirien ja ennen kaikkea rodun etu! Jalostusneuvonta. Terveystarkastukset.	Rotu sairastuu.
Käyttöominaisuuksien heikkeneminen. Moniriistaisuuden katoaminen.	Unohdetaan rodun alkuperäinen käyttötarkoitus. Jalostusvalinnat ja niiden vaikutus.	Seurataan käyttökoetuloksia.	Ohjataan ja neuvotaan kasvattajia ja rodun harrastajia itäsiperianlaisen metsästysominaisuuksista. Suunnataan pentuja	Metsästysominaisuudet heikkenevät. Menetetään rodun vahvuus – monikäyttöinen metsästyskoira.

			aktiivimetsästäjille, jotka metsästävät myös muuta riistaa kuin hirveä. Jalostusvalinnat ja jalostusneuvonta.	
Jalostuksen tavoiteohjelman ja jalostusohjeen suosituksia ei noudateta.	Oman edun tavoittelu. Ei tiedetä/tunneta rodun nykytilaa. Ei tiedetä/tunneta jalostukseen liittyviä rodun suosituksia. Ei tiedetä/tunneta yleisiä jalostukseen liittyviä strategioita.	Seurataan rekisteröintejä ja parituk-sia. Viedään rotua kohti PEVISAA.	Tiedotetaan, ohjataan ja neuvotaan kasvattajia sekä rodun harrastajia rodun jalostukseen liittyvissä asioissa – Jalostuksen tavoiteohjelma sekä jalostusohje tutuksi kaikille rodun harrastajille!	Rotu sairastuu ja menetetään rodun metsästysominaisuudet.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Toimintasuunnitelmaan on kirjattu toimenpiteitä, joilla seurataan jalostuksen tavoiteohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista. Itäsiperianlaikajaoston tehtävänä on seurannan toteuttaminen, analysointi ja raportointi rotujärjestön hallitukselle

Terveys ja jalostuspohja

TOIMENPIDE	Vuosittain (tammikuu)	Vuosittain (heinäkuu)	Puolivuosittain (tammikuu, heinäkuu)
• sukusiitosasteen, tehollinen populaatio seuranta			X
• jalostusurosten käytön seuranta – eniten käytetyt linjat, suvut			X
• terveystutkimustulosten seuranta	X		
• rekisteröintimäärien seuranta			X
• vähän käytettyjen ja terveiden linjojen suosittelu jalostukseen – tilaston päivitys			X
• tilastoidaan ja seurataan jalostusneuvontojen määriä sekä toteutuneita yhdistelmiä ja neuvontojen ulkopuolella syntyneiden pentueiden määriä.			X
• tiedottaminen ja katsaus rodun tilanteesta kasvattajille ja muille rodun harrastajille	X		

Käyttöominaisuudet

TOIMENPIDE	Vuosittain (tammikuu)	Vuosittain (heinäkuu)	Puolivuosittain (tammikuu, heinäkuu)
<ul style="list-style-type: none"> koekäyntien tulosten seuranta ja tilastointi 	X		
<ul style="list-style-type: none"> kasvattajien toiminnan tulokset 	jalostuksen tavoiteohjelman päivityksen yhteydessä 5 vuoden välein.		

Luonne ja käyttäytyminen

TOIMENPIDE	Vuosittain (tammikuu)	Vuosittain (heinäkuu)	Puolivuosittain (tammikuu, heinäkuu)
<ul style="list-style-type: none"> luonnetta ja käytöstä kuvaavien ilmaisujen poiminta näyttelytuloksista 	X		
<ul style="list-style-type: none"> luonnetestien tuloksien koonti ja tilastointi 	X		
<ul style="list-style-type: none"> koonti rotujärjestölle tulleista koiran käyttöön liittyvistä ilmoituksista 	X		

Ulkomuoto

TOIMENPIDE	Vuosittain (tammikuu)	Vuosittain (heinäkuu)	Puolivuosittain (tammikuu, heinäkuu)
<ul style="list-style-type: none"> sertillä palkittujen koirien koko, poikkeaminen ihannekoosta, seuranta. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> näyttelytuloksien seuranta ja tilastointi. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> EVA ja HYL tulosten koonti ja tilastointi. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> jalostuskatselmus 	Vuosittain (kesäkuu)		

LÄHTEET

Mäki Katariina 2013. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja. Suomen Kennelliitto. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>. Luettu 24.11.2024

Mäki Katariina & Mujunen Salme 2018. Koiranjalostus – perinnöllisyyden ja jalostuksen perusteet. Koirataito SM 2018.

Mäki Katariina & Kempe Riitta 2020. Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen: Osa II: Alustava selvitys koirien jalostukseen liittyvistä ongelmista ja puuttumiskeinoista. Ruokaviraston tilaama selvitys ja raportti 5/2020.

Mäki Katariina & Kempe Riitta 2023. Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen : Osa III: Koiranjalostuksen ongelmat ja valvontakriteerit. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 16/2023. Luonnonvarakeskus. Helsinki.

Norsk Kennelklubben. Ansvarligraseavl. URL osoitteessa: <https://ansvarligraseavl.no/>. Luettu 7.4.2024.

Ruokavirasto 2/2024. Eläinten hyvinvointi eläinjalostuksessa ja muussa eläinten lisäämisessä. URL osoitteessa <https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elainten-hyvinvointi/elainten-hyvinvointi-elainjalostuksessa/> Luettu 28.7.2024

Saiku-Bäckström Anu. Perinnölliset selkämuutokset. Spondyloosi. Suomen Kennelliitto. URL osoitteessa <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>. Luettu 24.11.2024

Svenska Kennelklubben. SKK Avelsdata. URL osoitteessa: <https://hundar.skk.se/avelldata/Initial.aspx>. Luettu 7.4.2024

Suomen Kennelliitto. Itäsiperianlaikan rotumääritelmä, hyväksytyt FC:ssä 2.3.2011 ja Kennelliitossa 20.3.2012. URL osoitteessa: <https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?Lang=fi>. Luettu 7.4.2024.

Suomen Kennelliitto. Jalostustietojärjestelmä. URL osoitteessa: <https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?Lang=fi> Luettu 22.1.2025.

Suomen Kennelliitto. Koiran atopia. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-atopia> Luettu 28.7.2024.

Suomen Kennelliitto. Koiran epilepsia. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-epilepsia> Luettu 28.7.2024.

Suomen Kennelliitto. Koiran luonne ja käyttäytyminen. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-luonne-ja-kayttaytyminen> Luettu 7.8.2024.

Suomen Kennelliitto. Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet> Luettu 28.7.2024.

Suomen Kennelliitto. Lonkkanivelen kasvuhäiriö. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio> Luettu 28.7.2024.

Suomen Kennelliitto. Pevisa ja rotukohtaiset erityisehdot. URL osoitteessa <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/pevisa-ja-rotukohtaiset-erityisehdot> Luettu 28.7.2024.

Suomen Kennelliitto. Polven ristisidevaurio. Kirjoittanut ELL Juha Kallio. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio> Luettu 28.7.2024.

Suomen Kennelliitto. Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio). Kirjoittanut ELT Anu Lappalainen 2016. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion-sijoiltaanmeno-patellaluksaatio> Luettu 28.7.2024.

Suomen Kennelliitto. Sukusiitos. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/sukusiitos>. Luettu 6.4.2024.

Suomen Kennelliitto. Tehollinen populaatio. URL osoitteessa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>. Luettu 6.4.2024

Suomen Laikajärjestö r.y. Tilastot sekä säännöt ja ohjeet. URL osoitteessa: <https://laikajarjesto.fi/> Luettu 6.4.2024.

** Rodun tausta: teksti on koottu aikaisemmista Itäsuomenlaikan jalostuksen tavoiteohjelmista (kirjattu 2013 ja 2019). Taustan on alun perin kirjoittanut XXXXXX ja lähteenä on toiminut XXXXXX.

* Tietotekstiä sisältävät kappaleet ilman lähdemerkintöjä on kopioitu aikaisemmista jalostuksen tavoiteohjelmista (kirjattu 2013 ja 2019).